

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง "การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย" นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.) แนวคิดเกี่ยวกับข่าว
- 2.) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานโทรทัศน์
- 3.) ทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory)
- 4.) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Media Exposure)
- 5.) แนวคิดและทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ (Uses and Gratification Theory)
- 6.) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

"ความหมายของข่าว" (Definition of news)

"ข่าว" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายว่า คำบอกเล่าเรื่องราวซึ่งโดยปรกติมักเป็นเรื่องเกิดใหม่หรือเป็นที่สนใจ, คำบอกกล่าว, คำเล่าลือ คำว่า ข่าว ถ้ามองในแง่ของการสื่อสารข้อมูล ก็จัดว่าเป็นข้อมูลชนิดหนึ่งที่จะต้อง มี ผู้ที่ทำให้เกิดข่าว ผู้ส่งข่าว สื่อกลางที่ใช้ในการส่งข่าว และผู้รับข่าว ในระหว่างสงครามข่าวส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลของฝ่ายตนเอง และฝ่ายตรงข้าม

พจนานุกรมฉบับมติชน ให้ความหมายว่า ข่าว คือเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วนำไปบอกเล่าหรือเผยแพร่ โดยมักเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ น่าสนใจ

พจนานุกรมภาษาอังกฤษร่วมสมัยฉบับลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English, 2006) ให้ความหมายว่า ข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานนี้ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์

"ข่าว" ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า NEWS ซึ่งมีผู้สันนิษฐานถึงที่มาของคำๆ นี้ไว้แตกต่างกันบ้างก็มาจากอักษรแรกของคำ 4 คำคือ N-E-W-S ซึ่งมาจากคำว่า North (ทิศเหนือ) East (ทิศตะวันออก)

West (ทิศตะวันตก) และ South (ทิศใต้) โดยให้คำอธิบายว่า ชาวคือรายงานอุบัติการณ์ที่มีที่มาจากทุกทิศทาง

ชาวมีความหมายที่แตกต่างกันไปตามทัศนนะและความเข้าใจของแต่ละบุคคลและแต่ละสังคม เพราะเหตุการณ์ที่ควรจะเป็นชาวในสังคมหนึ่ง อาจจะไม่เป็นชาวในอีกสังคมหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาชีพและนักวิชาการต่างประเทศ ให้ความหมายของคำว่า "ชาว" ดังนี้

เมลวิน เมนเชอร์ (Melvin Mencher, 1997 p.57) นักวิชาการหนังสือพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของโลกที่เปิดสอนสาขาวารสารศาสตร์ที่ตั้งโดยโจเซฟ พูลิตเซอร์ ระบุว่า บรรณาธิการข่าวยุคใหม่มองข้ามการให้ความสำคัญกับสื่อใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดเกี่ยวกับชาวที่กำลังท้าทายอย่างมหัศจรรย์ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่กลับให้ความสนใจกับความหมายของชาวที่มีการผสมผสานระหว่างข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิง และบริการสาธารณะ และต่างเห็นด้วยความหมายของชาวที่ให้ไว้โดย ชาร์ลส เอ.ดানা

ชาร์ลส เอ.ดানা (Charles A. Dana) เจ้าของหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ซัน (New York Sun) ในช่วง ค.ศ. 1869-1897 กล่าวว่า ชาวหมายถึง เรื่องราวบางอย่างที่มีความน่าสนใจต่อคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเขาไม่เคยทราบมาก่อน

จอห์น บี โบการ์ท (John B. Bogart) หนึ่งในบรรณาธิการหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ซัน ได้ให้ความหมายของคำว่าชาวที่ต่อมามีผู้นามากกล่าวถึงบ่อยที่สุดว่า "เมื่อสุนัขกัดคนไม่เป็นชาว เพราะเป็นเหตุการณ์ปกติที่เกิดขึ้นบ่อยๆ แต่เมื่อคนกัดสุนัข นั่นคือชาว"

สแตนลีย์ วอล์คเกอร์ (Stanley Walker) บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์เดอะนิวยอร์ก เฮรัลด์ ทรินูน (The New York Herald Tribune) กล่าวว่า ชาวคือ 3W's ได้แก่ woman, wampum และ wrongdoing ซึ่งหมายถึงเรื่องราว 3 อย่างที่ชาวมักเกี่ยวข้อง คือ เรื่องราวเกี่ยวกับเช็กส์ เงิน และอาชญากรรม

คำว่า "ชาว" ของนักวิชาชีพและนักวิชาการไทยให้ความหมาย ดังนี้

พิศิษฐ์ ขวาลาวัช (2549, หน้า 9) ให้ความหมายว่า ชาว หมายถึง ความเป็นจริงสมบูรณ์ (Completely true) เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง รวมถึงข้อคิดเห็นด้วย ดังนั้น สิ่งที่ถูกบันทึกในเนื้อข่าวต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันได้ไม่ว่าอีกกี่ปีข้างหน้า ข้อสำคัญ ข้อเท็จจริงจะเป็นเท็จหรือสมมติขึ้นเองหาได้ไม่ เรื่องราวเหล่านั้นบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อคนหมู่มากทั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับประเทศ หรือมวลมนุษยชาติในโลก และเมื่อปรากฏเป็นข่าวสู่สาธารณชนสามารถก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวเองได้ ข้อเท็จจริงที่เป็นชาวนั้น ต้องสามารถจะพิสูจน์ได้ไม่ว่าจะอีกกี่ปีข้างหน้า

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539, หน้า 142) อธิบายว่า ข่าว คือรายงานเหตุการณ์หรือความคิดเห็น ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการในฐานะตัวแทนของสาธารณชนได้พิจารณาเลือกสรรแล้ว ด้วยความเชื่อมั่นว่า เหตุการณ์หรือความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นที่สนใจของผู้รับสารส่วนใหญ่หรือบางส่วน

จฮ่าน วุฒิกรรรมรักษา (2536, หน้า 5) ให้ความหมายว่าข่าวคือรายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) อันมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในชุมชนหรือสังคม

มาลี บุญศิริพันธ์ (2550, หน้า 105) ให้ความหมายว่าข่าวคือรายงานเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ลำพังเหตุการณ์ไม่ใช่ข่าว แต่ข่าวจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่ได้มีการรายงานให้ผู้รับสารทราบ สาระสำคัญของข่าว ต้องเป็นรายงานเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่ามีความสำคัญ และน่าสนใจพอที่ประชาชนควรหรือต้องรับรู้เหตุการณ์หรือเรื่องราว นั้นตามหลักการประเมินคุณค่าของข่าว เช่น กรณีการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ หากไม่มีการรายงานออกมา ประชาชนก็จะไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้น และมีผลกระทบอย่างไรต่อตนเองและชุมชน เมื่อประชาชนไม่รู้ ก็จะไม่มีการเตรียมตัวป้องกันหรือรับมือกับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น

สุภา ศิริमानนท์ (2530) อ้างถึงในพิศิษฐ์ ขวาลาธวัชและคนอื่นๆ (2549, หน้า 9) ให้คำอธิบายว่า

1) ข่าว คือเรื่องราวอะไรอย่างหนึ่งที่ประชาชนจะต้องพูดถึง ถ้ายังเป็นเรื่องราวที่ชวนให้ผู้คนอยากจะได้แสดงความคิดเห็นมากเท่าไร ก็แปลว่ามันยังมี "คุณค่า" มากขึ้นเท่านั้น

2) ข่าว คือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ สดๆ ถูกถ้วนและให้ภูมิปัญญานำรู้เห็นหรืออาจจะได้แก่การค้นพบต่างๆ อาจจะเกี่ยวกับทรรคนะต่าง ๆ และอาจจะได้แก่เรื่องราวชนิดต่างๆ ซึ่งกระทบถึงประชาชนคนอ่าน

3) ข่าว คือข้อเท็จจริง สาระสำคัญเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์บางอย่างหรือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเกี่ยวกับการคิดซึ่งทำให้ผู้คนสนใจ เนื่องจากมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คน หรือมีอิทธิพลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของผู้คน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สุภา ศิริमानนท์ (2530) ได้สรุปว่าข่าวจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

- 1) จะต้องใหม่ อยู่ในกระแสสพัดและสดทันสมัย
 - 2) จะต้องเป็นที่สนใจของประชาชนคนอ่าน
 - 3) จะต้องผนึกรวมเอาไว้ซึ่งบางสิ่งบางประการหรือทุกประการซึ่งมีความน่าสนใจเช่นว่านั้น
- คำอธิบายเหล่านี้จะเห็นได้ว่าสิ่งซึ่งจัดว่าเป็น "คุณค่าของข่าว" นั้นกำหนดโดย

- 1) จำนวนของผู้คนซึ่งเรื่องราวนั้น ๆ ทำให้เกิดความสนใจขึ้น
- 2) ปริมาณทลของเรื่องราวซึ่งทำให้คนทั้งหลายเกิดความสนใจ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว (สุภา ศิริमानนท์, 2530) ได้สรุปไว้ว่า "ข่าว" ก็คืออะไรอย่างหนึ่งซึ่งสดและทันสมัย ทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งสนใจ และข่าวที่ดีที่สุดคือ ข่าวซึ่งมีความน่าสนใจมากที่สุดต่อจำนวนผู้คนมากที่สุด

(พงษ์ศักดิ์ พยัคฆวิเชียร, 2557 หน้า 46 อ้างถึงใน พิเศษฐ์ ขวาลาธวัช และคนอื่นๆ (2549, หน้า 4) บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (ตำแหน่งขณะนั้น) มองว่า "ข่าว คือสิ่งที่เกิดหรือเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ปรากฏเป็นข่าว เราทำได้โดยทำให้มันเกิดขึ้นมา เพราะข่าวมันไม่จำเป็นต้องรอให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้วจึงรายงาน เช่น การทุจริตคอร์รัปชันในไซว่าถูกจับแล้วถึงจะเป็นข่าว แต่ความจริงมันเป็นข่าวของมันอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการไปทำมันขึ้นมา เพียงแต่เราไปรู้และเขียนมันก็เป็นข่าว ตัวข่าวเกิดขึ้นตลอดเวลาทุกหนทุกแห่ง ไม่ใช่เข้าไปแล้วมันเลยไม่เป็นข่าว เช่น กรณีไฟไหม้ตึก รายงานเป็นข่าวแล้วไม่ได้จบเพียงแค่นั้น ยังมีเรื่องต้องพูดกันต่อไปว่าจะป้องกันอย่างไรไม่ให้ไฟไหม้ตึก ทำไม่ถึงเกิดไฟไหม้ได้ อะไรอยู่เบื้องหลังการไหม้ และจะมีโอกาสเช่นนี้อีกไหม"

เหตุผลสำคัญที่ยังไม่มีความหมายของคำว่าข่าวที่เป็นสูตรสำเร็จ อาจเนื่องมาจาก "ข่าว" เป็นมโนทัศน์ที่มีลักษณะไม่มีตัวตน (abstract concept) สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปได้ ตามแต่ประสบการณ์และความสนใจของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปและที่ทำให้ยุ่งยากยิ่งขึ้นไปอีกก็คือสาธารณชนผู้รับข่าวแต่ละคนนั้น ให้ความสนใจในเรื่องราวอุบัติการณ์แต่ละเรื่องไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ 2543, น.103)

ดังนั้น ความหมายของคำว่า "ข่าว" มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะมองแง่มุมของเหตุการณ์อย่างไรทำให้การให้คานิยามของคำว่า "ข่าว" เป็นไปอย่าง ดังนี้

- ข่าว คือ เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวที่ประชาชนสนใจใคร่รู้
- ข่าว คือ เหตุการณ์หรือ "ข่าวสาร" ที่โครงการงานให้อ่านทราบ
- ข่าว คือ โครงการงานเหตุการณ์ที่ปัจจุบัน ยุติธรรม ทันเหตุการณ์ ถูกต้อง กะทัดรัด และเที่ยงตรง
- ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนสนใจ
- ข่าว คือ สิ่งที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์คัดลั่นใจเลื่องลงพิมพ์ เพื่อเสนอต่อผู้อ่าน
- ข่าวคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความสำคัญ ฯลฯ

จากสภาพการข้างต้นผู้ที่ศึกษาวิชาการที่เกี่ยวกับข่าวต้องตระหนักว่าวารสารศาสตร์ต้องอาศัยศิลปะเฉพาะตัวหรือประสบการณ์ในการประเมิน และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอยู่ไม่น้อย

อย่างไรก็ตามในแง่วิชาการจำเป็นต้องจัดระบบให้กับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความหมายของข่าว และจากคำนิยามที่มีผู้กล่าวไว้มากมาย ทั้งจากการวิเคราะห์โดยการใช้อารมณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคำนิยามกับปัจจัย และที่รวบรวมไว้ข้างต้น อาจกล่าวสรุปคำนิยามของคำว่า "ข่าว" ได้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ปัจจัย คือ

- 1.) ข้อเท็จจริง (Fact) เหตุการณ์ (Event) ความคิด (Idea) ความเห็นที่เกิดขึ้น ที่ปรากฏอยู่ที่เพิ่งได้รับการค้นพบ หรือที่มีการคาดการณ์พยากรณ์
- 2.) มีความสำคัญ (Significantly) ความน่าสนใจ (Interesting) ต่อคนบางคนหรือคนส่วนใหญ่ผ่านสังคมนั้นๆ โดยสามารถวัดระดับความสำคัญและความน่าสนใจได้
- 3.) ได้รับการหยิบยกขึ้นมาโครงการข่าว (Reporting) ผ่านสื่อมวลชน (Mass Media) ผ่านช่องทางที่เป็นทางการ (Formal channel) หากไม่มีการโครงการหรือสื่อข่าวสิ่งนั้นนั้นก็ยังคงเป็นเพียงข้อเท็จจริง หรือหากไม่ผ่านช่องทางที่เป็นทางการก็อาจเป็นข่าวลือ

การประเมินคุณค่าของข่าว

โครงการของเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่น่าสนใจมิใช่เพียงเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวที่มีคนโครงการมาให้เราทราบสาระสำคัญของข่าวต้องเป็นโครงการของเหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่าประชาชนควรรับทราบ ทั้งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าวจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่า เหตุการณ์ใดควรได้รับการโครงการหรือไม่ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2529)

จากข้อมูลข่าวสารที่มีมากมายในปัจจุบันผู้สื่อข่าวจะหยิบยกข้อมูลข่าวสารใดขึ้นมาโครงการนั้นต้องให้ประสบการณ์ในการวินิจฉัยเปรียบเทียบว่าข้อมูลข่าวสารใดที่มีคุณค่าต่อผู้อ่านมากน้อยแตกต่างกันอย่างไรข่าวที่จะปรากฏอยู่บนพื้นที่ในสื่อมวลชนไม่ควรเป็นเพียงแต่ข่าวที่สมบูรณ์แบบด้วยความใหม่ แต่ควรเป็นชนิดของข่าวที่ผู้อ่านต้องการจะอ่านด้วย นี่คือเหตุผลที่ว่าทำไมหนังสือพิมพ์และผู้อ่านจึงต้องมีความหลากหลาย คาดอบในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าคุณค่าของข่าวที่มีต่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่มของตัวก็มีความสำคัญ

เมลวิน เมนเชอร์ (Melvin Mencher, 1997) กล่าวถึงการประเมินคุณค่าของข่าวว่า ข่าวคือข้อมูลข่าวสารที่ผู้คนต้องการเพื่อให้เป็นประโยชน์ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต แต่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าวจะทราบได้อย่างไรว่าเหตุการณ์ใดที่ไม่ปกติธรรมดา เหตุการณ์ใดที่ผู้คนควรทราบ สิ่งบ่งชี้นั้นก็คือนคุณค่าของข่าวนั่นเอง

เจฟฟี่ แฮร์ริส และเดวิด สปาร์ค (Geffrey Harris and David Spark, 1993) ให้ความหมายคุณค่าของข่าวว่า "คุณค่าของข่าวชิ้นนั้นมีมากพอที่จะทำให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นตีพิมพ์มันลงไปในหน้าหนังสือพิมพ์"

สมหมาย ปาวิจัตต์ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวในการบรรยายหัวข้อ "เทคนิคและกรณีศึกษา : ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน" ที่สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อ 15 มกราคม 2543 ว่า "คุณค่าของข่าว คือ ตราบเท่าที่เป็นประโยชน์ของประชาชน"

ถาวร บุญวัฒน์ (2535) กล่าวว่า คุณค่าของข่าวหนังสือพิมพ์ไม่อาจทำให้ค่าจำกัดความได้โดยไม่แยกแยะ เพราะคุณค่าของข่าวย่อมขึ้นกับลักษณะของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทด้วย

ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่มักได้รับคำแนะนำ และได้รับการมอบหมายงานข่าว (Assignment) จากบรรณาธิการข่าวเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นข่าว ดังนั้น ภายใต้เวลาที่มีให้พอๆ กันในการสื่อข่าว ข่าวที่ได้รับการโครงการในสื่อมวลชนหลายๆ ข่าว จึงมีความคล้ายคลึงกัน โดยทั่วไปบรรณาธิการข่าวมักมีทัศนคติเกี่ยวกับข่าวว่า ข่าวคือข่าวสารอันเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งได้รับหยิบยกขึ้นมา และข่าวเป็นข้อมูลข่าวสารที่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับผู้คนที่ต้องการใช้ประกอบการตัดสินใจในกรณีในชีวิต การนำเสนอข่าวคือการพิจารณาคัดเลือกเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่ผิดไปจากปกติมากๆ (So Unusual) และมีความจำเป็นอย่างสูงต่อสาธารณชน (So Necessary) ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการจะอาศัยปัจจัยบางประการว่าสิ่งใดควรเป็นข่าวให้เป็นตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านั้นเรียกกันว่า "คุณค่าของข่าว" (The News Worthiness or news values)

ศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ (2533 น. 206-208) ได้กล่าวถึงงานศึกษาของกัลป์ตั้ง และรุง (Galtung & Ruge, 1965) เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกข่าวว่ามีอยู่ 3 แบบ คือ

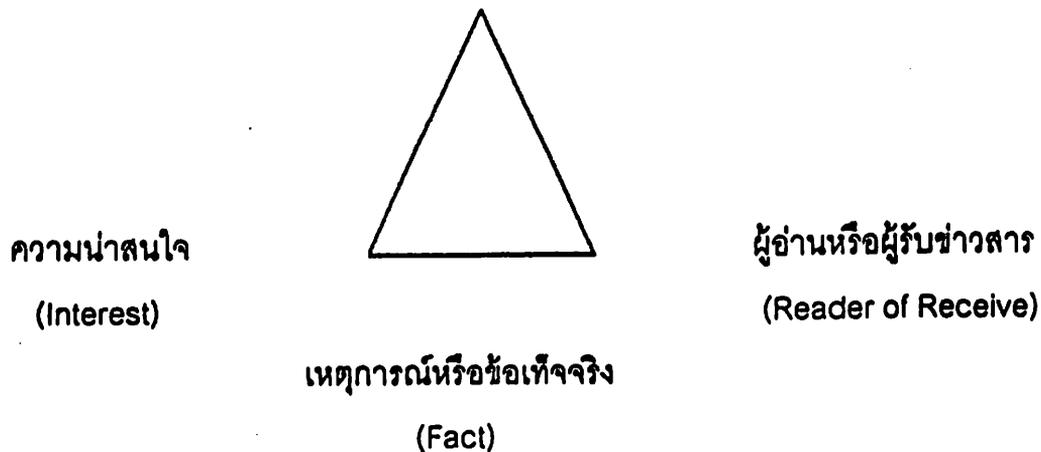
- 1.) ปัจจัยด้านองค์กร
- 2.) ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว
- 3.) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม

สำหรับปัจจัยด้านองค์กรเป็นปัจจัยที่พบได้มากที่สุดหลีกเลี่ยงได้ยากที่สุดและมักมีปัญหาอุดมการณ์ติดตามมา ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของข่าว คือการเลือกเหตุการณ์ที่เข้าได้กับความคาดหวังส่วนหนึ่งของผู้ชม (หมายความว่าเขากันได้กับเหตุการณ์ข่าวที่เคยมีมาแล้วในอดีต) เป็นข่าวประเภทที่ช่วยให้ลักษณะของเหตุการณ์ที่เคยได้รับการยอมรับกันอยู่แล้วว่า คุณค่าของข่าวนั้นยังคงมีคุณค่าอยู่ต่อไปและตลอดไป ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม คือการให้คุณค่าของข่าวกับเหตุการณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นนำในชาติที่เป็นชาติชั้นนำ หรือมีจะนั้นก็

เหตุการณ์ที่เลวร้าย มีความเชื่อกันว่าบรรดาเหตุการณ์ที่กล่าวมานี้ล้วนอยู่ในความสนใจของประชาชน หรือเป็นค่านิยมที่สอดคล้องไปกับปัจจัยด้านองค์กรสื่อมวลชน และปัจจัยการเลือกประเภทของข่าวดังกล่าว นั่นคือการเลือกข่าวนั้น ข่าวจะต้องไม่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประเทศที่อยู่ห่างไกล และไม่มีผลสำคัญทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องของคนธรรมดาสามัญที่ไม่ใช่ชนชั้นนำ ไม่ใช่ความคิด สถาปนและโครงสร้างและกระบวนการบางอย่างที่ค่อยๆ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาอันยาวนานและไม่ใช่อื่นเด่นเร้าใจ ต้องไม่ใช่ข่าวดีหลายๆ ชนิด

คุณลักษณะของข่าว (Qualification of News)

การพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดควรจะรายงานเป็นข่าวนั้นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของข่าวเป็นสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะของข่าวมีองค์ประกอบดังนี้

- 1.) ความน่าสนใจของข่าวยังมีมากเท่าใด คุณค่าข่าวยังมีสูงมากเท่านั้น
- 2.) ผู้อ่านหรือผู้รับข่าวสาร หมายความว่า ข่าวต้องเป็นที่น่าสนใจของประชาชนในวงกว้าง
- 3.) เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริง หมายความว่า ข่าวต้องมาจากเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แต่ไม่สามารถนำมาเสนอเป็นข่าวได้ทั้งหมด ต้องดูประเด็นที่น่าสนใจมานำเสนอเท่านั้น

ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อผู้อ่านหรือผู้รับข่าวสารมากที่สุด จึงนำมาซึ่งการรายงานข่าวได้

สำหรับเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงใดเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่านหรือผู้รับสารนั้น สฎกา ศิริमानนท์ (2530) อดีตนักหนังสือพิมพ์อาวุโส ได้สรุปความน่าสนใจของข่าวมี 9 ประเภท คือ

1. การต่อสู้ (Struggle)
2. ชีวิตซึ่งราวกับนิยาย (Romance)
3. ความลึกลับ (Mystery)

4. การผจญภัย (Adventure)
5. ความผิดปกติ (Unusualness)
6. ความเป็นมนุษย์ (Human being)
7. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ (Animals)
8. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก (Children)
9. ความบันเทิง / งานอดิเรก (Amusement and Hobbie)

องค์ประกอบของข่าว (Elements of News)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากมายในแต่ละวัน และแต่ละเหตุการณ์มีความน่าสนใจที่แตกต่างกัน การที่สื่อมวลชนจะนำมาเสนอเป็นข่าวทุกข่าวนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากจำนวนพื้นที่บนหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีจำกัดและสื่อมวลชนประเภทอื่น อย่างวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ก็มีเวลาจำกัดเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกข่าวจากเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของข่าวว่ามีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงใดมีคุณค่าทางข่าวสูง จะได้พิจารณานำมารายงานเป็นข่าวต่อไป

คุณค่าของข่าวขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ความสดต่อสมัย (Timeliness) นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำเสนอข่าว เพราะผู้อ่านมักให้ความสนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ หรือเรื่องราวที่ทันสมัย ดังคำกล่าวที่ว่า "ข่าวต้องสดเหมือนปลา"

2. ความใกล้ชิด (Proximity/nearness) หมายถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความเด่น (Prominence) หมายถึงบุคคลสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันดี ซึ่งอาจรวมถึงสถานที่สำคัญ วัตถุอันล้ำค่า ฯลฯ

4. ความแปลกประหลาด (Oddity / Unusualness) เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างผิดปกติหรือผิดปกติวิสัยในสังคม เหตุการณ์นั้นย่อมก่อให้เกิดความสนใจและมีคุณค่าทางข่าวสูง หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญแก่องค์ประกอบนี้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่เชื่ออำนาจในการเสนอข่าว เพราะถูกปิดกั้นเสรีภาพของหนังสือพิมพ์จึงมักใช้ความแปลกประหลาดมาเสนอเป็นข่าว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศที่ตึงเครียดให้ผ่อนคลายลงได้ชั่วระยะหนึ่ง

5. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) ชาวที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากมักได้รับการพิจารณาที่จะเสนอเป็นข่าวมากกว่า ชาวที่วุ่นวายอาจเป็นผลกระทบกระเทือนทาง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ

6. ความขัดแย้ง (Conflict) ความขัดแย้งย่อมเป็นที่สนใจของคนทั่วไป อาจเป็นความขัดแย้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense/Mystery) บางครั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจมีเบื้องหลังลึกลับ ซับซ้อน หนังสือพิมพ์จึงมักให้ความสนใจขุดคุ้ยและนำมาตีแผ่เสนอเป็นข่าวติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน เพราะผู้อ่านให้ความสนใจ

8. ปุถุชนสนใจ (Human Interest) ชาวที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ส่วนใหญ่มักเป็นชาวอาชญากรรมที่ผู้อ่านสนใจอยากรู้สาเหตุที่แท้จริงเนื่องมาจากอะไร

9. เพศ (Sex) ธรรมชาติของมนุษย์มักให้ความสนใจเกี่ยวกับเพศ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ หรือความผิดปกติทางเพศ

10. ความขบขัน (Amusement) ชาวขบขันอาจจะเกิดจากการกระทำของตลกเองหรือ จากเหตุการณ์อื่นที่ผู้อ่านเห็นแล้วเกิดอารมณ์ผ่อนคลาย

11. ความเปลี่ยนแปลง (Change) สังคมมนุษย์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาจเป็นความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ และมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

12. ความก้าวหน้า (Progress) เกิดขึ้นจากการค้นคว้าทดลองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแต่ละวันมีเรื่องราว/เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่มีใช่ทุกเหตุการณ์หรือทุกเรื่องราวจะถูกนำเสนอเป็นข่าวได้ทั้งหมด หากแต่สาระสำคัญของข่าวที่จะนำเสนอต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่าประชาชนควรรับทราบทั้งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับการนำเสนอเป็นข่าวหรือไม่ อีกทั้งข่าวที่ได้ปรากฏไม่ควรเป็นเพียงข่าวที่มีแต่เพียงความสดใหม่ แต่ควรเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการจะรับรู้ด้วย และนี่คือเหตุผลที่ว่าทำไมหนังสือพิมพ์และผู้อ่านจึงต้องมีความหลากหลาย คำตอบในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าคุณค่าของข่าวที่มีต่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่มของตัวเอง ก็มีความสำคัญ

(เมลวิน เมนเชอร์ Melvin Mencher, 1997 อ้างถึงในสุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545, หน้า 28) นักวิชาการวารสารศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยโคโลราโด ซึ่ง เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่มีการเรียนการสอนวิชาการด้านวารสารศาสตร์ กล่าวว่ามีปัจจัย 7 ประการที่เป็นตัวชี้วัดคุณค่าของข่าวได้แก่

- 1.) ความทันตัวของข่าว (Timeliness) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนทำให้ข่าวไม่เก่า แต่จะมีความใหม่สด ไม่เพียงแต่เป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านพ้นมาเมื่อเร็ว ๆ นี้ แต่เป็นเรื่องราวที่ครอบคลุมถึงปัจจุบัน ยิ่งมีความสดมากเท่าไร ข่าวก็ยิ่งมีคุณค่ามากขึ้นเท่านั้น
- 2.) ผลกระทบของข่าว (Impact or Consequence) ผู้สื่อข่าวจะเรียกเหตุการณ์ลักษณะนี้ว่า มีนัย (Significance) มีความสำคัญ (Importance) เป็นข้อมูลข่าวสารที่บุคคลทั่วไปสนใจ หรือ ผู้สื่อข่าวพิจารณาแล้วว่าบุคคลทั่วไปต้องการทราบ เพราะผู้รับข่าวสารเลือกรับข้อมูลข่าวสาร
- 3.) ความเด่น (Prominence) หรือความเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงของบุคคล สถานที่ องค์กร สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่อยู่ในข่าว คนทั่วไปมักให้ความสนใจกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือองค์กรที่มีชื่อเสียง แม้ว่าเรื่องราว/เหตุการณ์เหล่านั้นไม่ได้มีคุณค่า ผลกระทบหรือความสำคัญต่อผู้อ่าน ผู้ชมข่าวนั้นเลย แต่เป็นเพราะความเด่นของบุคคลหรือสิ่งที่เป็นข่าวนั้นเองที่ทำให้มีคุณค่าของข่าว
- 4.) ความใกล้ชิดของข่าวที่มีต่อผู้รับข่าว (Proximity) ทั้งความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และความใกล้ชิดทางใจหรือความรู้สึก (Emotionally) เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้ ๆ ตัว มีคุณค่าสูงได้พอๆ กับเรื่องราว/เหตุการณ์ที่ไกลตัวแต่มีความรู้สึกเกี่ยวข้องต่อผู้ส่งสาร เช่น เกิดเหตุเรือสำราญของประเทศดูไบ ซึ่งบรรทุกนักท่องเที่ยวเต็มลำเรือเกิดอัปปางกลางทะเล ขณะนี้ยังไม่ทราบชะตากรรมของผู้โดยสารที่มีเกือบหนึ่งพันคน ในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยรวมอยู่ด้วย 20 คน เป็นต้น เหตุการณ์นี้ถือเป็นความใกล้ชิดในแง่ความรู้สึกของผู้อ่านนอกจากนี้ สถานที่และตัวบุคคลก็มีส่วนทำให้เกิดความใกล้ชิดได้
- 5.) ความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างบุคคลหรือองค์กรเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างมนุษย์ ความขัดแย้งทางกายส่วนใหญ่จะมีคุณค่าของข่าวหรือได้รับความสนใจจากสาธารณชนมากกว่าความขัดแย้งทางใจ เพราะเห็นได้ชัดเจนกว่า ในขณะที่ความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จะมีคุณค่าทางข่าวมาก แต่อาจได้รับความสนใจน้อยกว่าความขัดแย้งของบุคคล
- 6.) ความผิดปกติ (Unusualness) ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ผิดความคาดหมาย หรือ ผิดปกติธรรมดาทั่วไป รวมถึงความแปลกประหลาด ความมีเงื่อนงำ เช่น ลัทธิออกลูกมาไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ต้นไม้ประหลาดออกผลมาผิดปกติ เป็นต้น
- 7.) เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของสาธารณชน (Currency) หรือที่เรียกว่า "ประเด็นสาธารณะ" นั้นเอง

พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช และคนอื่น ๆ (2549, หน้า 15) กล่าวว่า นอกจากกรอบของการประเมินคุณค่าของข่าวที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีนักวิชาการด้านวารสารศาสตร์หลายคนได้จำแนก "องค์ประกอบของข่าว" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของข่าวไว้แตกต่างกันไป ทั้งนี้องค์ประกอบข่าวที่ใช้ในการพิจารณาคุณค่าของข่าวอยู่ 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1.) ความรวดเร็วหรือทันเหตุการณ์ (Timeliness or immediacy) เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้วมีการนำเสนอหรือรายงานข่าวได้เร็วมากเท่าใด ข่าวนั้นก็จะยิ่งมีคุณค่าข้อนี้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งคุณค่าความรวดเร็วนี้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มักจะได้เปรียบ เนื่องจากสามารถนำเสนอเหตุการณ์ได้ทันทีที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น เช่น ทันทีที่เกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดสดหรือรายงานข่าวได้ทันทีที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น

อย่างไรก็ตามความรวดเร็วไม่ได้หมายถึงเฉพาะเหตุการณ์ที่เพิ่งจะเกิดขึ้นเท่านั้น แต่หากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดมานานแล้วแต่เพิ่งจะมีการค้นพบ กรณีนี้ถือว่าเป็นคุณค่าความรวดเร็วเช่นกัน เช่น การค้นพบการอัปปางของเรือโดยสารขนาดยักษ์ซึ่งจมลงในมหาสมุทรเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว หรือการขุดค้นพบแหล่งอารยธรรมโบราณที่มีอายุหลายร้อยปี

2.) ความใกล้ชิด (Proximity or nearness) ธรรมชาติของมนุษย์นั้นมักจะสนใจเรื่องที่ใกล้ตัวหรือมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับตัวเองโดยตรง ยิ่งเหตุการณ์ใดมีความใกล้ชิดกับผู้รับสารมากเพียงใด เหตุการณ์นั้นย่อมจะได้รับความสนใจจากผู้รับสารมากขึ้นเพียงนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เหตุการณ์นั้นยิ่งมีคุณค่าของความเป็นข่าวมากขึ้นเพียงนั้น ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไกลตัวออกไปคุณค่าข่าวนั้นก็จะลดน้อยลงไป เช่น สื่อวิทยุกระจายเสียงต่างจังหวัดอาจจะไม่ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากนัก เพราะเป็นเรื่องไกลตัว ซึ่งเมื่อเทียบกับการเลือกตั้งในท้องถิ่นของตนแล้ว เหตุการณ์นี้ก็จะมียุทธศาสตร์คุณค่าของข่าวสำหรับคนในจังหวัดนั้นทันที

นอกจากความใกล้ชิดทางกายภาพที่กล่าวมาแล้ว ความใกล้ชิดทางจิตใจก็จัดอยู่ในคุณค่าข่าวข้อนี้ด้วยเช่นกัน แม้ว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องไกลตัว แต่หากบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์มีความสัมพันธ์หรือเป็นกลุ่มคนเดียวกันกับผู้รับสาร เหตุการณ์นั้นก็ถือว่ามีคุณค่าความใกล้ชิดเช่นกัน เช่น เกิดเหตุการณ์นักเรียนคนหนึ่งเอาปืนไปยิงเพื่อนในชั้นเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหากหนึ่งในผู้เสียชีวิตมีนักเรียนไทยอยู่ด้วย เหตุการณ์นี้ก็ถือว่ามีคุณค่าความใกล้ชิดเช่นกัน

3.) ความเด่นหรือความมีชื่อเสียง (Prominence) ความเด่นในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะความเด่นของเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงความเด่นของบุคคล สถานที่ หรือเวลาด้วย เช่น ข่าวการเสียชีวิตของไมเคิล แจ็กสันมีความเด่นในเรื่องของบุคคล ข่าวการเปิดศึกที่สูงที่สุดในโลก มีความเด่นในเรื่องของสถานที่ หรือเหตุการณ์ที่กลุ่มสื่อแดงบุกเข้าไปล้มการประชุมผู้นำอาเซียนที่ พัทธยาเป็นความเด่นของเหตุการณ์ เป็นต้น

4.) ผลกระทบ (Impact or consequence) มนุษย์มักจะทำให้ความสนใจกับเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อตัวเอง ดังนั้น เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ชีวิตดีขึ้นหรือแย่ลงก็ตาม เหตุการณ์นั้นย่อมมีคุณค่าข่าวสูงกว่าเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนน้อย เช่น การประกาศขึ้นราคาน้ำมันย่อมมีคุณค่าข่าวสูงกว่าการทะเลาะกันของพรรคการเมือง หรือการประกาศมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลย่อมมีคุณค่าความเป็นข่าวสูง เนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

5.) ความมีเงื่อนงำ (Suspense) เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่สามารถระบุสาเหตุที่แท้จริงหรือคลี่คลายได้อย่างชัดเจนนั้น ย่อมทำให้คนทั่วไปเกิดความสงสัยใคร่รู้ในข้อเท็จจริงและอยากติดตามข่าวนั้นไปจนกว่าความจริงจะถูกเปิดเผยออกมา เช่น คดีการทุจริตของนักการเมือง การเสียชีวิตของนักร้องชื่อดังระดับโลก ซึ่งยังเป็นข้อกังขาว่าเกิดจากสาเหตุใดกันแน่

ยิ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนและมีความเกี่ยวพันไปถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือผู้มีอิทธิพลมากขึ้นเท่าใด เหตุการณ์นั้นยิ่งมีคุณค่าความเป็นข่าวสูงมากขึ้นตามไปด้วย

6.) ความผิดปกติหรือผิดธรรมชาติ (Unusualness or oddity) มนุษย์นั้นมักจะทำให้ความสนใจในเรื่องที่ผิดปกติหรือแปลกประหลาด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน เรื่องเหล่านี้มักจะเรียกความสนใจจากผู้รับสารเสมอ เช่น ผู้หญิงคนหนึ่งคลอดลูกแฝด 3 คน อาจจะไม่น่าสนใจมากนัก แต่หากแฝด 3 คนนั้นมีลำตัวติดกัน เหตุการณ์ย่อมมีคุณค่าของความเป็นข่าวสูงกว่าการคลอดลูกแฝดธรรมดา หรือข่าวเด็กอายุเพียง 10 ขวบแต่สามารถเรียนจบปริญญาเอกได้

นอกจากนั้น ความแปลกประหลาดยังรวมไปถึงการกระทำบางอย่างของมนุษย์ที่แปลกไปกว่าปกติหรือเป็นการกระทำที่ไม่น่าเชื่อว่าจะทำได้ เช่น การแต่งงานใต้ห้องทะเล หรือการที่ผู้ชายคนหนึ่งใช้เวลา 1 ปีเพื่อพายเรือไปรอบโลก

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอความผิดปกติควรจะทำด้วยความระมัดระวัง ผู้เขียนบทข่าวหรือนักข่าวจะต้องอ้างอิงแหล่งข่าวให้ถูกต้องและใช้ภาษาให้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องไม่ใช้ภาษาที่เกินความเป็นจริงเพียงเพื่อที่จะทำให้คนหยุดและหันมาสนใจข่าว นอกจากนี้ผู้เขียนบทข่าวจะต้องไม่ใส่ความคิดเห็นหรือข้อความที่จะทำให้เรื่องนั้นบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

7.) ความขัดแย้งหรือการแข่งขัน (Conflict or combat) ความขัดแย้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความไม่ลงรอยหรือเข้ากันไม่ได้ในเรื่องความคิด ความเชื่อ เป้าหมาย ผลประโยชน์ และวิถีชีวิต ซึ่งความขัดแย้งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อมาอยู่ร่วมกันย่อมเกิดความขัดแย้งขึ้นอยู่เสมอ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็มักจะสนใจและอยากรู้ความขัดแย้งของบุคคลอื่นเพื่อจะติดตามให้รู้ผลว่าจะออกมาเป็นอย่างไร ฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายแพ้ ดังนั้น หากเหตุการณ์ใดมีลักษณะความขัดแย้งสูง เหตุการณ์นั้นย่อมมีคุณค่าของความเป็นข่าวมากเท่านั้น เช่น ความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองหรือระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล ข่าวการทำสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกา กับอิรัก ข่าวความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง ทั้ง 3 เหตุการณ์นี้เป็นความขัดแย้งในเรื่องของอุดมการณ์และผลประโยชน์ หรือข่าวความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการเกี่ยวกับสิทธิทำกินและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ข่าวความขัดแย้งระหว่างนักแสดงในเรื่องความคิดที่ไม่ตรงกัน

สำหรับคุณค่าด้านความขัดแย้งนั้น หากเป็นความขัดแย้งทางกายมักจะมีคุณค่าข่าวมากกว่าความขัดแย้งทางใจ เนื่องจากว่าความขัดแย้งทางกายนั้นมีความเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถมองเห็นภาพได้ง่ายกว่าความขัดแย้งทางใจ ดังเช่น การทำสงคราม การสู้รบกัน การฆาตกรรม การประท้วงที่มีการทำลายชีวิตและทรัพย์สินมักจะได้รับ ความสนใจนำมารายงานเป็นข่าวใหญ่มากกว่าเหตุการณ์ที่เป็นการขัดแย้งทางความคิด ซึ่งยากที่จะสื่อเป็นภาพออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

8.) ความสนใจของมนุษย์ปุถุชนทั่วไปหรือความเร้าอารมณ์ (Human interest or emotion) นอกจากข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มนุษย์ต่างแสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากรู้แล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการอีกลักษณะหนึ่ง คือ เรื่องของอารมณ์และความรู้สึก เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ปุถุชนนับตั้งแต่อารมณ์โศกเศร้า เห็นอกเห็นใจ ยินดี รัก เกลียด โกรธ กลัว อิจฉา ริษยา ขบขัน ฯลฯ มักจะเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้มนุษย์ทั่วไปเกิดความสนใจอย่างยิ่ง การรายงานเหตุการณ์เหล่านี้จึงมักจะทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์หรือบุคคลในข่าวนั้นด้วย เช่น ลูกกตัญญูที่พยายามหาเงินมารักษาแม่ ผู้ที่สูญเสียครอบครัวไปกับเหตุการณ์สึนามิจนเหลือเพียงตัวคนเดียว ผู้หญิงที่ถูกทรมาณจากสามี บุคคลที่ต่อสู้ชีวิตจากบุคคลธรรมดาจนกลายมาเป็นเจ้าของธุรกิจพันล้าน เป็นต้น เหตุการณ์ที่ยกตัวอย่างมานั้นล้วนแล้วแต่สร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้รับสารไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกสงสาร ขาบซึ่งโศกเศร้าไปกับชะตากรรม หรือชื่นชมในความสำเร็จ ยิ่งเหตุการณ์ใดก่อให้เกิดความรู้สึกต่อจิตใจหรือเร้าความรู้สึกมากขึ้นเพียงใด เหตุการณ์นั้นก็จะมีคุณค่าความเป็นข่าวมากขึ้นเท่านั้น

9.) เรื่องทางเพศหรือเรื่องอื้อฉาว (Sex and scandals) เรื่องเพศในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศหรือสิ่งยั่วยุทางเพศเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุสำคัญอันเกิดมาจากความแตกต่างทางเพศด้วย เช่น การออกกฎหมายให้ภรรยาสามารถใช้นามสกุลของตัวเองได้ หรือมีสิทธิที่จะใช้คำนำหน้านามว่านางสาวหรือนางก็ได้ กลุ่มเพศที่สามเรียกร้องการยอมรับของสังคม เป็นต้น เหตุที่เรื่องเกี่ยวกับเพศมีคุณค่าของความ เป็นข่าว นั้น เป็นเพราะว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวของมนุษย์ ดังนั้น เรื่องราวใดที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือด้านอื้อฉาว ย่อมได้รับความสนใจจากผู้รับสารอยู่เสมอ ยิ่งเหตุการณ์นั้นมีคุณค่าข่าวด้านอื่นๆ รวมอยู่ด้วย ก็จะทำให้เหตุการณ์นั้นน่าสนใจมากยิ่งขึ้นไปอีก เช่น ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์นอกสมรสกับนักศึกษาฝึกงานในทำเนียบขาว จนถึงขั้นมีการพิสูจน์หลักฐานและนำมาสู่กระบวนการถอดถอนประธานาธิบดีออกจากตำแหน่ง

10.) ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลง (Progress and change) มนุษย์ย่อมมีความสนใจที่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะหากสิ่งนั้นสามารถนำมาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้น เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการสมัยใหม่ในสาขาต่างๆ ทั้ง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่างๆ การค้นพบวิธีป้องกันและรักษาโรคแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีเดิม ย่อมเป็นเหตุการณ์ที่มีคุณค่าของความเป็นข่าวทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี ข่าวแต่ละชิ้นไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบครบทั้งหมดตามที่กล่าวมา อาจมีองค์ประกอบเพียงข้อเดียวก็ได้ และองค์ประกอบเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อประเมิน และให้เหตุผลว่าเหตุการณ์ใดควรจะได้รับกรรายงานเป็นข่าวหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ในแง่การปฏิบัติงานจริงของผู้สื่อข่าว นั้น ก็ไม่ได้มานั่งใคร่ครวญว่าจะต้องมีองค์ประกอบใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง ส่วนใหญ่ใช้ความเคยชินจากที่เคยปฏิบัติงานมาเป็นเวลานานมากกว่า ซึ่งก็เป็นการคิดที่ได้หลอมรวมเอา "คุณค่า" ความเป็นข่าวเข้าไปด้วยแล้ว

อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานจริงของงานข่าวนั้น นอกเหนือจากจะใช้เกณฑ์ทางวิชาการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อประเมินคุณค่าข่าวแล้ว บ่อยครั้งที่การตัดสินใจนำเสนอข่าวจะขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว ดังเช่น

- 1) ประเภทและนโยบายขององค์กรสื่อมวลชน
- 2) ปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง
- 3) บริบททางสังคมในขณะนั้น
- 4) ความสนใจและอคติส่วนตัวของผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการข่าว

ขณะเดียวกันในส่วนของ การเชื่อมโยงเนื้อความกับภาพข่าว นักข่าวต้องดำเนินการร้อยเรียงภาพ (Juxtaposition of Images) เพื่อนำเสนอแก่ผู้ชม ทั้งนี้ข่าวโทรทัศน์เป็นการเอาภาพที่ถ่ายแยกๆกันมาร้อยเรียงให้เป็นเรื่องราว การตีความภาพที่เรียงกันไว้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการและบริบทของภาพ แต่ที่สำคัญต้องยึดมั่นในหลักการจรรยาบรรณและไม่บิดเบือนความจริง

ทั้งนี้ การศึกษาคุณภาพการใช้ภาพและเสียงในงานสื่อสารมวลชน (An Silverblatt, 1995) ได้เรียกว่าคุณค่าในการผลิต (Production Value) ซึ่งจะศึกษารูปแบบและคุณลักษณะ ในการนำเสนอของสื่อมวลชน ด้วยรูปแบบภาพและเสียงที่สามารถรับรู้ได้ชัดเจน สามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้ชมให้เกิดอารมณ์คล้อยตามเนื้อหา จะพิจารณาครอบคลุมตามองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.) การตัดต่อ (Edition) คือ การเลือกและเรียบเรียงเหตุการณ์ ต้องคำนึงถึงเนื้อหาหลักของเรื่องเป็นสำคัญ โดยการเลือกต้องทำด้วยความยุติธรรมและเป็นกลางเพราะการนำเสนอหรือไม่นำเสนอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมมีผลต่อความเข้าใจ และการตัดสินใจของผู้ชมในประเด็นนั้นๆ เช่นเดียวกับการเรียบเรียงเหตุการณ์ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์และลำดับความสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอ

2.) สีและแสง (Color and Lighting) การเลือกใช้สีและแสงที่เหมาะสม จะมีส่วนช่วยสร้างอารมณ์ความรู้สึก อันมีผลต่อการรับรู้ ตีความหมายของเหตุการณ์ และสีและแสงที่ต่างกัน จะให้ความหมายหรือสร้างอารมณ์ที่ต่างกัน เช่น การใช้แสงสว่างจ้า (Hard Light) จะให้ความหมายไปในด้านบวก อาทิ ความบริสุทธิ์ มีชีวิตชีวา สนุกสนานร่าเริง และ การใช้แสงสลัว (Dim Light) มีความหมายในด้านลบ อย่างเช่น ความตาย ความชั่วร้าย แรงกดดัน สิ่งผิดปกติ การซ่อนเร้น

3.) การเคลื่อนไหว (Movement) ทิศทางและจังหวะในการเคลื่อนไหว มีส่วนสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เนื้อหา โดยเฉพาะจังหวะในการเคลื่อนไหว มีส่วนสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมศึกษารายละเอียดของภาพว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น และเกิดขึ้นอย่างไร นอกจากนี้ทิศทางในการเคลื่อนไหวของกล้องทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน

4.) มุมกล้อง (Angle) คือ ระดับของกล้องในการจับภาพวัตถุ ซึ่งมุมกล้องที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้ชมต่อวัตถุนั้นๆด้วย เช่น กล้องจับภาพคนจากมุมสูง (High Angle) ทำให้คนนั้นดูตัวเล็ก อ่อนแอ ตีนตัว ต้องการความช่วยเหลือ แต่หากกล้องจับภาพคนในมุมต่ำ (Low Angle) คนๆนั้น ก็จะดูว่ามีความสำคัญ มีอำนาจ

5.) ภาพลักษณ์ที่มีความหมายแฝง (Connotative Image) เป็นการใช้วัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแสดงภาพลักษณ์ที่มีความหมายแฝงให้แก่ผู้ชม เช่น น้ำ ความหมายคือความสดชื่น ความสะอาด ความบริสุทธิ์ การเกิดขึ้นใหม่ ซึ่งหากสื่อมวลชนนำวิธีการนี้มาใช้ในการจัดของประกอบ

จาก หรือ Prop จะสามารถสื่อความหมายบางอย่างแก่ผู้ชมได้ เช่น ในรายการข่าว ที่แทนผู้ประกาศข่าวมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของประกอบฉากเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสถานีให้ดูทันสมัย

6.) การแสดง (Performance) สามารถแบ่งทักษะการแสดงเป็น 2 อย่าง คือ

6.1 ทักษะการแสดงแบบวจนะภาษา (Verbal Performance Skills)

6.2 ทักษะการแสดงแบบอวจนะภาษา (Nonverbal Performance Skills) การศึกษาพบว่า 65 เปอร์เซ็นต์ ของการสื่อสารระหว่างบุคคล จะเป็นการสื่อสาร โดยไม่ใช้ทักษะเกี่ยวกับภาษา ซึ่งทักษะด้านนี้ เช่น

การประสานสายตา (Eye Contact) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ผู้ชมเกิดความเชื่อมั่นในตัวพิธีกร ผู้ประกาศข่าว

ลักษณะท่าทาง (Gesture) ต้องจัดทำทางให้เหมาะสมเป็นธรรมชาติ

การแสดงสีหน้า (Facial Expression) มักเป็นปฏิกิริยาอัตโนมัติของร่างกาย สะท้อนให้ทราบถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดในขณะนั้น

เครื่องแต่งกายและการแต่งหน้า (Verbal Performance Skills) นักสื่อสารมวลชนต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในด้านต่างๆ ซึ่งการแสดงทักษะด้านการใช้เสียงอย่างมีคุณภาพจะมีส่วนให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ เช่น

ระดับความดัง เบาของเสียง (Volume)

ต้องพอดีน้ำเสียง(Tone) โทนต่ำ จะทำให้น่าเชื่อถือ มีอำนาจ

ต้องอ่านออกเสียงคำต่างๆให้ชัดเจน (Clarity)

ความเร็วในการพูดต้องพอดี (Speed)

ต้องใส่อารมณ์ความรู้สึกในการใช้เสียง(Feelings) เพื่อแสดงความสนใจของพิธีกร หรือผู้ประกาศข่าวที่มีต่อเรื่องนั้น

7.) เสียง (Sound) ในการผลิตงานสื่อสารมวลชน มีเสียง 3 แบบ คือ บทสนทนา (Dialogue) ดนตรี (Music) เสียงบรรยากาศ (Background) โดยนักสื่อสารมวลชนอาจใช้เสียงในรูปแบบต่างๆ เพื่อดำเนินเนื้อหาบางอย่างให้ผู้ชมได้รับทราบ เช่น ในการทำสกู๊ปข่าว (Scoop) เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีเงื่อนงำน่าสงสัย อย่างคดีทุจริตคอร์รัปชัน การฆาตกรรม มักใช้เสียงดนตรีที่ฟังดูลึกลับ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ติดตาม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าข่าวและการประเมินคุณค่าข่าว ทั้งในส่วนของเนื้อหาและวิธีการนำเสนอทางภาพและเสียงที่กล่าวมานี้ ทำให้น่าทราบถึงคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้ข่าวมีคุณภาพแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำทักษะหรือแนวคิดที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวข้างต้นนี้มาเป็นกรอบ

เพื่อช่วยในการตั้งคำถามสัมภาษณ์และวิเคราะห์การใช้ทัศนคติของผู้รับสารในการประเมินคุณภาพข่าว

คุณภาพของข่าว (Quality of News)

คุณภาพของข่าว หมายถึง คุณลักษณะของข่าวที่ดี ทั้งนี้ หากพิจารณาการทำงานของผู้สื่อข่าวโดยภาพรวมแล้วจะพบว่า ผู้สื่อข่าวจะต้องพยายามรายงานความจริง หรือความเป็นจริงของเหตุการณ์อย่างครบถ้วน โดยการสังเกตการณ์เหตุการณ์โดยตรงและพยายามใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่เป็นทางการมาให้ความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ ประกอบกับแหล่งข้อมูลข่าวธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และน่าเชื่อถือ โดยพยายามเขียนข่าวให้น่าสนใจ ทันสมัย เข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งและมีการอ้างอิงแหล่งข่าวได้อย่างน่าติดตาม ไม่สอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไปในช่วง ทั้งหมดนี้อาจอธิบายได้ว่าลักษณะของข่าวที่มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.) มีความถูกต้อง (Accuracy) การรายงานข่าวนั้นต้องมีทั้งความถูกต้องและครบถ้วน หรือที่เรียกว่าความถูกต้อง กล่าวคือ ผู้เขียนบทข่าวจะต้องตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นำมารายงานให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดความผิดพลาดใดๆ จนอาจนำมาสู่ความเข้าใจผิดได้ รวมถึงข้อมูลที่ปรากฏในข่าว ไม่ว่าจะเป็นชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ ยศ ตำแหน่ง คำให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวทุกคำ เป็นต้น จะต้องมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่าถูกต้องและครบถ้วน เพราะความถูกต้องนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของข่าวนั้น และยังถือว่าเป็นการให้เกียรติกับแหล่งข่าวที่ไปสัมภาษณ์มาด้วย

นอกจากนั้นความถูกต้องยังรวมไปถึงความครบถ้วนของข้อเท็จจริง การนำเสนอเหตุการณ์ไม่ควรจะนำเสนอเพียงบางประเด็นและละเลยในบางประเด็น จนทำให้ภาพเหตุการณ์ที่ถูกนำเสนอ นั้นไม่สามารถให้ความถูกต้องของเหตุการณ์จริงทั้งหมดได้ แม้ว่าในข้อเท็จจริงย่อยๆ นั้นจะมีความถูกต้องก็ตาม ดังนั้น ในการนำเสนอเหตุการณ์ผ่านสื่อ นั้น ไม่ควรสัมภาษณ์เพียงแหล่งข่าวเดียว ซึ่งจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงด้านเดียว แต่ควรสัมภาษณ์แหล่งข่าวอื่นๆ มาประกอบกัน เพื่อให้เห็นแง่มุมที่หลากหลายของเหตุการณ์นั้น

2.) มีความสมดุลและเที่ยงธรรม (Balance and fairness) นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการรายงานข่าว เพราะข่าวที่ดีต้องเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มได้นำเสนอความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะข่าวที่มีลักษณะของความขัดแย้ง ผู้เขียนข่าวหรือนักข่าวต้องรายงานข่าวเกี่ยวกับคู่ขัดแย้งให้ครบทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้รับสารตัดสินใจได้ว่าสมควรจะให้ความเชื่อถือหรือยอมรับความ

คิดเห็นของฝ่ายใด หรือในกรณีการนำเสนอข่าวในประเด็นสาธารณะหรือเหตุการณ์ใดๆ ก็ตาม ผู้รายงานควรรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นนั้นอย่างรอบด้านและเป็นธรรม โดยไม่เอาความคิดของตัวเองเข้าไปชี้นำ จนกระทั่งพื้นที่การนำเสนอข่าวเหลือเพียงเฉพาะเนื้อหาหรือแหล่งข่าวที่มีความเห็นสอดคล้องกับตนเองเท่านั้น อย่างไรก็ตาม นักข่าวควรจะต้องตระหนักได้ว่า จำนวนของแหล่งข่าวอาจจะไม่ได้เป็นหลักประกันถึงความหลากหลายของความคิดเห็นก็ได้ หากกลุ่มคนที่เป็นนักข่าวไปสัมภาษณ์นั้นเป็นกลุ่มเดียวกันหรือเป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน ดังนั้น นักข่าวต้องสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นแตกต่างออกไป เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายต่อประเด็นดังกล่าว

3.) มีความเป็นภววิสัยหรือความเป็นกลาง (Objectivity) หมายถึง การรายงานข่าวในเฉพาะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น โดยนักข่าวต้องไม่เอาอารมณ์หรืออคติส่วนตัวไปปะปนกับข้อเท็จจริงนั้น แม้ว่านักข่าวจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเหตุการณ์นั้นก็ตาม หรือไม่ว่านักข่าวจะอยากหรือไม่อยากให้เกิดเหตุการณ์นั้นก็ตาม นักข่าวต้องตัดความรู้สึกดังกล่าวออกไป และรายงานไปตามข้อเท็จจริงนั้น เพื่อให้ผู้อ่านเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง

4.) มีความง่าย กะทัดรัด และชัดเจน (Simplicity, conciseness and clearness) เนื่องจากข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน จึงกล่าวได้ว่า ข่าวนั้นมีอายุสั้นเพียงแค่วันเดียว เมื่อถึงวันรุ่งขึ้นก็จะมีข่าวใหม่เข้ามาเรื่อยๆ ซึ่งเป็นวงจรลักษณะนี้เรื่อยไป ดังนั้นข่าวจำเป็นต้องพูดให้เข้าใจง่ายภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะข่าวที่นำเสนอทางสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์มีอายุสั้นมากกว่าสื่ออื่นๆ เพราะนำเสนอเพียงครั้งเดียว และเมื่อนำเสนอผ่านไปแล้ว ผู้รับสารจะไม่สามารถย้อนกลับมาชมหรือฟังใหม่ได้อีก นอกจากนั้นข่าวเป็นการรายงานข้อเท็จจริงให้กับคนทุกกลุ่มในสังคมได้รับรู้ ไม่ว่าคนกลุ่มนั้นจะมีการศึกษาน้อยหรือการศึกษาสูงก็ตาม ดังนั้น ข่าวจึงต้องนำเสนอให้ง่ายและชัดเจนที่สุด เพื่อจะได้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจของคนทุกกลุ่มนั่นเอง

5.) มีความทันต่อเหตุการณ์ (Recentness) ความรวดเร็วในการนำเสนอเหตุการณ์หลังจากที่เกิดเหตุการณ์นั้นแล้วเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของข่าว ดังที่กล่าวมาแล้ว ข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เมื่อถึงวันรุ่งขึ้นก็จะมีข่าวใหม่เกิดขึ้นมาเสมอ ดังนั้น จึงไม่มีใครอยากจะฟังหรือชมข่าวที่เพิ่งผ่านไปเมื่อวานก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับบางเหตุการณ์ ผู้เขียนข่าวก็ไม่ควรเร่งรีบรายงานข่าวมากจนขาดความรอบคอบ และทำให้ผู้ตกเป็นข่าวได้รับความเสียหายในที่สุด ดังจะเห็นได้จากหลายกรณีที่สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์นำเสนอข่าวบุคคลที่กระทำผิดอย่างใหญ่โต กระทั่งเวลาผ่านไป กลับพบว่าบุคคลนั้นไม่ได้กระทำผิดอย่างที่

กล่าวหา แต่ผลจากการรายงานของสื่อก็ได้ทำให้บุคคลนั้นตกเป็นจำเลยของสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ทำให้สาธารณชนรับรู้ว่าคุณคนนั้นเป็นคนไม่ดี ถึงแม้สื่อจะแก้ข่าวในภายหลัง แต่ก็เป็นการแก้ข่าวแบบที่ไม่ให้ความสำคัญมากนักเมื่อเทียบกับการรายงานในช่วงแรก ขณะที่คนทั่วไปก็มักจะไม่ให้ความสนใจเช่นกัน เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ผ่านมาแล้ว และมีเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีความน่าสนใจมากกว่า ดังนั้น บุคคลที่ตกเป็นข่าวจึงเสื่อมเสียชื่อเสียงจากการที่ผู้เขียนข่าวขาดความระมัดระวัง โดยยากที่เรียกกลับคืนมาได้

(สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545, หน้า 48) อธิบายลักษณะของข่าวที่มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.) มีความถูกต้องและถูกต้อง (Accurate) หมายถึง ความถูกต้อง เทียงตรง เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่มีการบิดเบือน สามารถพิสูจน์ได้ นอกจากนี้ ยังต้องมีความครบถ้วนของความจริงในทุกๆ แง่มุม โดยไม่มีการปั้นเสริมเติมแต่งข้อมูลใดๆ ลงไปในข่าว และยังหมายถึงความถูกต้องในรายละเอียดของบุคคลในข่าวทั้งชื่อ นามสกุล ยศ ตำแหน่ง อายุ อาชีพ เพศ วันเวลา สถานที่ ฯลฯ โดยจะต้องรายงานข่าวให้ถูกหลักภาษา
- 2.) มีความสมดุลและเป็นธรรม (Balance and Fair) การเปิดโอกาสให้ผู้รับข่าวสามารถรับทราบความคิดเห็นหรือข้อมูลในทุกๆ แง่มุมเท่าที่ผู้สื่อข่าวจะสามารถทำได้ และให้ความเป็นธรรมกับผู้ตกเป็นข่าวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- 3.) มีความกระชับตรงประเด็น (Brief and Focused) ข่าวจำเป็นต้องสั้นและกระชับ ได้ใจความชัดเจนโดยใช้ภาษาหรือประโยคเพียงสั้นๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในเวลาอันจำกัด ไม่ใช่ภาษาบรรยายที่เยิ่นเย้อ แต่จะต้องตรงประเด็น เข้าสู่หัวใจสำคัญของประเด็นข่าวโดยเร็ว
- 4.) ความเป็นกลางหรือภาวะวิสัย (Objectivity) หมายถึง การเขียนข่าวหรือรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาอย่างไม่มีอคติ ไม่ใส่อารมณ์ ความคิดเห็นและความรู้สึกตนเองเข้าไปในข่าวที่น่าเสนอ ไม่เสนอข่าวโดยเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องในการรายงานข่าว
- 5.) มีการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลที่ชัดเจนและเหมาะสม (Properly Attributed) จะต้องให้รายละเอียดที่มาของข่าว เพื่อความน่าเชื่อถือในข้อมูลที่นำมารายงาน ต้องเขียนให้ถูกต้องตามวิธีการอ้างอิงและต้องคำนึงถึงจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
- 6.) มีการใช้ภาษาที่ดี การเขียนข่าวโดยใช้ภาษาที่ถ่ายทอดความหมายได้ชัดเจนตรงความหมายและดึงดูดผู้อ่านได้ เช่น การใช้คำและสำนวนที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่คำกำกวม หรือมีความหมายหลายแง่มุม

การคัดเลือกข่าว (NEWS SELECTION)

คุณค่าของข่าวเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวแปรหลักๆ 2 ประการ กล่าวคือ ข่าวมีคุณค่าสูงเมื่อมีความสำคัญ (Significance) และมีความน่าสนใจ (Interesting)

ระดับของความสำคัญและความน่าสนใจของข่าวทราบได้โดยการประเมินคุณค่าของข่าว ส่วนความสำคัญของข่าว พิจารณาได้จากผลกระทบ (Impact) ที่มีต่อผู้ชมทั้งในแง่ระดับของผลกระทบ และจำนวนผู้ชมที่ได้รับผลกระทบนั้นๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง

โดยถือว่าข่าวที่ดีที่สุด คือ ข่าวที่มีความสำคัญและความน่าสนใจมากที่สุดต่อผู้คนจำนวนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ในการคัดเลือกข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวมักประสบปัญหาทั้งภายในและภายนอกบางประการ และส่วนมากเป็นปัญหาซึ่งผู้สื่อข่าวไม่อาจจะควบคุมได้ ดังนี้ (รองศาสตราจารย์ ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527 หน้า 34)

1.) เวลาทำงาน ปัญหาสำคัญอันดับแรกที่ใกล้ตัวผู้สื่อข่าวมากที่สุด และเป็นปัญหาที่บีบรัดการทำงานของผู้สื่อข่าวมากที่สุด ได้แก่ ช่วงเวลาอันจำกัดซึ่งผู้สื่อข่าวแต่ละสื่อก็ย่อมจะต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้ความกดดันของเวลา เพราะผู้สื่อข่าวต้องรวบรวมหลากหลายข่าว ต้องพบกับแหล่งข่าวบุคคลเป็นจำนวนมาก

2.) นโยบาย หัวใจสำคัญของการบริหารงานภายในกองบรรณาธิการ ได้แก่ นโยบายขององค์กรสื่อแต่ละประเภท ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาภายในของผู้สื่อข่าว เป็นความจริงที่ไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ว่าสื่อสารมวลชนแทบทุกชนิดในปัจจุบันนี้ดำเนินไปในรูปแบบของธุรกิจการค้า หรืออุตสาหกรรม จึงต่างมุ่งหวังผลกำไรอยู่ด้วยกันทั้งสิ้นไม่มากก็น้อย

การดำเนินงานดังกล่าวนี้เองที่มีส่วนผลักดันให้ผู้สื่อข่าวต้องตกอยู่ภายใต้การแนะนำ การกำหนดชี้แนะแนวทาง หรือที่รุนแรงที่สุดก็คือ การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลระดับต่างๆ นับตั้งแต่ เจ้าของ บรรณาธิการ หรือแม้แต่การบริหารงานภายในกองบรรณาธิการเอง ซึ่งบุคคลระดับสูงดังกล่าว มักจะมีค่านิยมและคิดถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ

ปัญหาจึงมีอยู่ว่าผู้สื่อข่าวจะสามารถใช้ความเฉลียวฉลาดผสมผสานนโยบายขององค์กรสื่อ กับผลประโยชน์สูงสุดของผู้อ่านโดยการเลือก การเขียน และการเน้นข่าวต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด

3.) การโฆษณา รายได้จากการโฆษณานับว่าเป็นรายได้หลักขององค์กรสื่อทุกประเภทในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันการโฆษณาก็เป็นปัญหาสำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้สื่อข่าวได้ในบางครั้ง และนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องต่อเหตุผล หรือต่ออุดมการณ์ของผู้สื่อข่าว ทำให้ผู้สื่อข่าว

มีโอกาสบิดเบือนข่าว เลือกประเด็นข่าวอย่างผิดๆ ปกปิด หรือระงับข่าวสารข้อเท็จจริงบางอย่าง รวมทั้งมีอิทธิพลต่อนโยบาย และความเป็นอิสระของผู้สื่อข่าวเช่นนี้ เป็นต้น

บางครั้งจะเห็นว่านโยบายของสื่อบางองค์กร จะไม่เสนอข่าวหรือเรื่องราวบางเรื่องที่หาตึงหรือกระทบกระเทือนเกียรติคุณ และชื่อเสียงของผู้ลงโฆษณาประจำอยู่ เพราะเกรงว่าผู้ลงโฆษณาจะถอนการลงโฆษณานั้นเสียก็ได้

4.) การรับสินบน พฤติกรรมที่ผู้สื่อข่าวส่วนหนึ่งปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาในวงการสื่อข่าวก็คือ ของกำนัลหรือสินบน จากแหล่งข่าวต่างๆ อาจจะได้แก่ บัตรชมภาพยนตร์ฟรี ของขาว บัตรรับประทานอาหาร หรือสิทธิพิเศษอื่นๆ เป็นต้น ของกำนัลเหล่านี้ เมื่อผู้สื่อข่าวได้รับมาแล้ว มักจะต้องตอบแทนด้วยการเสนอข่าว เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความนิยมชมชอบ บางสิ่งบางอย่างตามที่แหล่งข่าวต้องการ

ผู้สื่อข่าวก็คือมนุษย์ธรรมดา ที่มีความต้องการความพึงพอใจและการเอาอกเอาใจ เมื่อมีผู้หยิบยื่นสิ่งเหล่านี้ให้ก็ย่อมจะรับ ถ้าการยอมรับของเหล่านี้จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเสนอข่าวบางข่าว ก็นับว่าผู้สื่อข่าวก็ได้ทำอะไรเป็นส่วนตัว ตรงกันข้ามถ้าการรับจะมีผลกระทบต่อ การเสนอข่าวแล้ว ย่อมจะทำให้ข่าวที่รายงานต่อสาธารณชนนั้นขาดความครบถ้วน ขาดความถูกต้องเที่ยงธรรม เว้นไว้แต่ว่าผู้สื่อข่าวผู้นั้นจะมีศักดิ์ศรีและมีสามัญสำนึกที่ดีที่ถูกต้องต่ออาชีพนี้เท่านั้น

5.) สิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ลักษณะของอาชีพนี้จะเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกระดับชั้น โดยทั่วไปสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิที่ได้กำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ และผู้ใดจะละเมิดมิได้ เมื่อบุคคลใดมาละเมิดสิทธิดังกล่าวแล้ว บุคคลก็มีสิทธิที่จะฟ้องร้องผู้ละเมิดสิทธิส่วนตัวได้

6.) ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย ผู้สื่อข่าวต้องตื่นตัว เคลื่อนไหว และปฏิบัติตามข้อจำกัดที่ออกมาเป็นครั้งคราวด้วยเช่นกัน

ชนิดของข่าว (KIND OF NEWS)

ข่าวที่ปรากฏตามสื่อมวลชนมีมากมายหลายประเภท ซึ่งนักวิชาการด้านวารสารศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทข่าวต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. ข่าวอาชญากรรม เป็นข่าวที่เกี่ยวกับการฆาตกรรม การปล้นจี้ การลักพาเพื่อเรียกค่าไถ่ การปลอมแปลงและการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น ข่าวอาชญากรรมมักจะสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีผลดีต่อสาธารณชนในการได้รู้วิธีการป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นกับตัวเองได้วันใดวันหนึ่ง แต่ในบางครั้งก็เป็นผลเสียในแง่ของการชี้ช่องทางให้เกิดการเลียนแบบในการประกอบอาชญากรรมขึ้นมาได้

2. ชาวการเมือง เป็นชาวที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง พรรคการเมือง การเลือกตั้ง การบริหารงานของรัฐบาล และหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล ฯลฯชาวการเมืองก็มักจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการเมืองและการปกครองแต่ละยุคสมัยได้เช่นเดียวกัน

3. ชาวศาล เป็นชาวเกี่ยวกับการพิพากษาคดีศาลทั่วประเทศเพื่อจะขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมและเพื่อความยุติธรรมแก่ประชาชนที่มีข้อพิพาทกันในทางแพ่งและทางอาญา

4. ชาวอุบัติเหตุ เพลงใหม่ และภัยพิบัติ เป็นชาวเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นจากอะไร ใครได้รับอุบัติเหตุจากครั้งนี้บ้าง ทำไมเกิดอุบัติเหตุขึ้น ทั้งนี้เพื่อชี้้นำให้ประชาชนได้ตระหนักเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากขึ้น

5. ชาวการประชุม เป็นชาวที่เกี่ยวกับการประชุมครั้งสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชนหรือกระทบต่อประโยชน์ของสาธารณชน

6. ชาวปาฐกถา เป็นชาวเกี่ยวกับการปาฐกถาหรือการพูดในที่ชุมชนของบุคคลสำคัญหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง

7. ชาวเศรษฐกิจ เป็นการรายงานชาวที่เกี่ยวกับภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ เช่น สินค้าขึ้นราคา ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะการณื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ฯลฯ

8. ชาวการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เป็นการรายงานชาวเกี่ยวกับแวดวงการศึกษา ทั้งในด้านการจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาประเทศ

9. ชาวสังคม เป็นการรายงานชาวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบุคคลในสังคม เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบในเรื่องต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมทางสังคม

10. ชาวบันเทิง เป็นการรายงานชาวเกี่ยวกับดาราดาราภาพยนตร์ นักร้อง นักแสดง และหนังสือ ซึ่งมุ่งให้ผู้อ่านทราบความเคลื่อนไหวของวงการบันเทิง และให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน

11. ชาวสตรี เป็นการรายงานชาวเกี่ยวกับกิจกรรมของสตรีและแฟชั่น โดยมุ่งที่จะให้ผู้อ่านได้ถึงบทบาทของสตรี ตลอดจนความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแฟชั่นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ เป็นต้น

12. ชาวกีฬา เป็นการรายงานเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านล่วงหน้าการแข่งขัน ตลอดจนรายละเอียดต่างๆหลังจากการแข่งขันแล้ว

ประเภทของข่าว(Category of News)

1.) แบ่งตามระดับของข่าว

1.1 ข่าวหนัก (Hard News) ข่าวที่มักจะมี ความซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ เช่น ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ ธุรกิจหรือข่าวที่เป็นเรื่องโครงการ นโยบายของรัฐหรือธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ข่าวการศึกษา ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น ข่าวประเภทนี้เป็นข่าวที่ให้สาระความรู้ ให้ประโยชน์แก่สังคม ผู้ที่อ่านข่าวประเภทนี้ต้องมีความสนใจ ต้องอาศัยความรู้ และต้องมีภูมิหลังของเรื่องนั้น จึงจะสามารถเข้าใจได้ (มุ่งเน้นที่เหตุการณ์)

1.2 ข่าวเบา (Soft News) ข่าวที่มีสาระมุ่งให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายให้ความรู้สึกทางอารมณ์มากกว่าที่จะสร้างภูมิปัญญา อ่านแล้วเข้าใจทันทีไม่ต้องนำไปคิดตรอง (มุ่งเน้นกระบวนการ) เรื่องราวที่เน้นให้เกิดความบันเทิงสบายใจ มากกว่าการอ่านแล้วต้องนำไปขบคิดต่ออย่างเช่นข่าวหนัก เป็นข่าวที่คนทั่วไปให้ความสนใจ เพราะเป็นข่าวที่เข้าใจง่ายและมักเน้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม มากกว่าการให้ความรู้หรือการศึกษา ข่าวประเภทนี้ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวตลกขบขัน เป็นต้น

2.) ระดับความรู้สึกตอบสนองของผู้รับสาร

2.1 ข่าวที่ผู้รับสารมีปฏิกิริยาตอบสนองทันที (Immediate Reward News) หมายถึง ข่าวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกพึงพอใจและตอบสนองในทันทีทันใด ข่าวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดปฏิกิริยาตอบสนองทันทีหลังจากการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกพึงพอใจ ดีใจ เศร้า เสียใจ ตื่นเต้น หวาดเสียว เป็นข่าวที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายโดยไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ ความคิดมาก ไม่จำเป็นต้องมีภูมิหลังของข่าวก็ได้ ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุและภัยพิบัติข่าวบันเทิง ข่าวสังคม กีฬา เป็นต้น ความรู้สึกตอบสนองดังกล่าวจะเกิดขึ้นเพียงระยะเวลาอันสั้น ไม่ช้าก็หายไป ข่าวประเภทนี้อาจเทียบได้กับข่าวเบา (Soft News) ตามการแบ่งระดับของข่าว

2.2 ข่าวที่ผู้รับสารมีอารมณ์ตอบสนองช้า (Delayed Reward News) หมายถึง ข่าวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตอบสนองช้าเมื่ออ่านข่าวแล้ว เพราะต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวนั้นๆ ซึ่งความรู้สึกต้องสนองของผู้อ่านที่ตอบสนองช้า แต่จะมีความคงทนถาวร ข่าวที่ผู้อ่านต้องใช้ความรู้ ความคิด เพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องราวที่ปรากฏในข่าว ทำให้อ่านเกิดการตอบสนองทางความรู้สึกช้าได้แก่ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ปัญหาสาธารณะ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ข่าวประเภทนี้จะเป็นข่าวที่ให้สารประโยชน์ ให้ความรู้ อาจเทียบได้กับข่าวหนัก (Hard News)

3.) ลักษณะการได้มาของข่าว

3.1 ข่าวที่ต้องสื่อข่าว (Active News) หมายถึง ข่าวที่ผู้สื่อข่าวต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมมาด้วยตนเอง โดยการสื่อข่าวตามสถานที่เกิดเหตุการณ์ที่เป็นข่าวหรือจากบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว บางครั้งอาจเป็นข่าวประเภทเจาะลึกหรือสืบสวนสอบสวน (Investigative News) ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก

3.2 ข่าวที่ไม่ต้องสื่อข่าว (Passive News) หมายถึง ข่าวที่มีผู้ส่งมายังผู้สื่อข่าว กองบรรณาธิการ หรือองค์กรสื่อมวลชน โดยผู้สื่อข่าวไม่ต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมด้วยตนเอง. ข่าวประเภทนี้ได้แก่ ข่าวแจก (News Release) หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ ประกาศ แถลงการณ์ ฯลฯ บางครั้งข่าวดังกล่าวบางชิ้นก็เป็นเบาะแสข่าว (News Tip) ได้เป็นอย่างดี สามารถนำมาปรับปรุงหรือแสวงหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมจนเป็นขึ้นมาได้ นอกจากนี้ ยังได้แก่ข่าวที่องค์กรสื่อมวลชนนั้นๆ บอกรับเป็นสมาชิกจากสำนักข่าวทั้งภายในและต่างประเทศ เช่น สำนักข่าวไทย และสำนักข่าวต่างประเทศ อาทิ รอยเตอร์, เอพี, ซีเอ็นเอ็น, เอเอฟพี เป็นต้น

4.) การแบ่งประเภทของข่าวตามพื้นที่ หากแบ่งประเภทข่าวตามพื้นที่ที่ข่าวเกิดขึ้น สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

4.1 ข่าวในประเทศ หมายถึง ข่าวที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ทุกภูมิภาคและทุกจังหวัด หรือกล่าวได้ว่าเป็นข่าวที่เกิดขึ้นทุกพื้นที่ของประเทศ ทั้งนี้ข่าวในประเทศสามารถแบ่งออกตามพื้นที่ได้เป็น 2 ส่วน คือข่าวส่วนกลางและข่าวส่วนภูมิภาค

4.1.1 ข่าวส่วนกลาง เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4.1.2 ข่าวส่วนภูมิภาค เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามภูมิภาคต่างๆ ในส่วนขององค์กรสื่อมวลชนจะมีผู้สื่อข่าวประจำอยู่ในจังหวัดต่างๆ คอยรายงานข่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ไปยังส่วนกลาง ในส่วนของสื่อวิทยุโทรทัศน์ จะมีศูนย์ข่าวประจำภูมิภาค คือภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยมีผู้สื่อข่าวประจำที่จะรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปยังสถานีแม่ข่ายที่อยู่ในกรุงเทพฯ สำหรับสื่อวิทยุกระจายเสียงนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงที่เป็นระบบเครือข่ายและส่งสัญญาณกระจายเสียงทั่วประเทศจะมีผู้สื่อข่าวท้องถิ่นประจำจังหวัดเป็นผู้รายงานเข้าไปยังสถานีแม่ข่าย แต่หากเป็นการนำเสนอข่าวในแต่ละจังหวัดที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ จัดทำและออกเผยแพร่ และพื้นที่ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์หรือสถานีวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ จะเรียกข่าวนั้นว่า "ข่าวท้องถิ่น"

4.2 ชาวต่างประเทศ หมายถึงชาวที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลกปกติชาวประเภทนี้เป็นชาวที่อาศัยแหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างๆ มากกว่าจะส่งผู้สื่อข่าวออกไปทำข่าวเอง ยกเว้นในกรณีที่เป็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกซึ่งไทยส่งนักกีฬาไปร่วมแข่งขันด้วย

การนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์

รายการข่าวทางโทรทัศน์ หมายถึง รายการที่จัดและผลิตขึ้นโดยรูปแบบของการประกาศ อ่านคำ บรรยาย และการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ หลากหลายกันไป การนำเสนอด้วยวิธีเหล่านั้น อาจทำได้ด้วยภาพทั้งหมดหรือบางส่วนหรือปราศจากภาพเหตุการณ์ที่เป็นข่าวก็ได้ก่อนนำเสนอข่าวจะมีการแสวงหา รวบรวม จัดเก็บข้อมูลของเหตุการณ์ในเรื่องราว มีเนื้อหาสาระและรายละเอียดของเหตุการณ์ในข่าวนั้นให้เกิดความกระชับชัดเจน และได้ใจความภายในระยะเวลาการนำเสนอที่เหมาะสมทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดและเรียกร้องความสนใจจากผู้ชมรายการข่าวนั้นๆ และเพื่อเป็นการบริการประชาชนด้วยข่าวสารอย่างถูกต้องอีกด้วย (อ้างถึงปริยานุช คลอวุฒิวัฒน์ ,2535 หน้า 12)

สถานีโทรทัศน์เป็นแหล่งที่นำเสนอข่าวสาร สารประโยชน์และความบันเทิงให้กับประชาชน รายการต่างๆในสถานีโทรทัศน์ สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

- 1.) Journalistic Program
- 2.) Non - Journalistic Program หรือ Entertainment

รายการข่าวโทรทัศน์นั้นจัดอยู่ในประเภทของ Journalistic Program อันประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญสำคัญๆ คือ ต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง มีพยานหลักฐานยืนยัน มีวิธีการนำเสนอที่มุ่งให้สารสนเทศ (Information) (กาญจนา แก้วเทพ, 2541, หน้า 257) ส่วนการให้คำนิยามว่าข่าวโทรทัศน์คืออะไรนั้น คงสับสนทอดมาจากคำนิยามของข่าวโดยทั่วไปจะต่างกันเพียงสื่อที่ใช้ในการรายงานข่าวสาร เหตุการณ์หรือแสดงความคิดเห็นได้ทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียงไปพร้อมๆกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชม ได้รู้สึกถึงความจริงได้มากกว่าการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์หรือวิทยุ ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์คล้ายกับเข้าไปอยู่ร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (อ้างถึง ธนาพงษ์ จันทรชอน, 2546, หน้า 59)

ปัจจุบันรายการข่าวโทรทัศน์เป็นรูปแบบรายการที่ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวางเป็นรายการที่สร้างความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาของข่าวได้สูง

การนำเสนอรายการข่าวทางวิทยุโทรทัศน์ มีหลักการนำเสนอที่จะต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ เช่นเดียวกับข่าวทางหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ ความถูกต้อง ความสมดุล ความเป็นกลางความตรงไปตรงมา มีความกระชับและชัดเจน และง่ายต่อการรับรู้และเข้าใจ

สำหรับรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่อาจจัดทำเป็นลักษณะของการประกาศ การอ่านคำบรรยายข่าวประกอบภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวโดยผู้ประกาศข่าว การรายงานพิเศษหรือการสัมภาษณ์โดยผู้สื่อข่าวหรือผู้รายงานข่าวในสถานที่จริง

ความสำเร็จของการนำเสนอรายการทางวิทยุโทรทัศน์นั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการซึ่งเป็นปัจจัยเกี่ยวพันกัน อันได้แก่ การเลือกประเด็นข่าวที่สำคัญและน่าสนใจ การเขียนและนำเสนอได้ถูกต้องตามหลักการและรูปแบบและโครงสร้างการเขียนข่าวทางโทรทัศน์

การสร้างสรรค์และเลือกกำหนดประเด็นข่าว ประเด็นข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ดีจะต้องเป็นประเด็นที่มี "คุณค่าในเชิงข่าวสาร" กล่าวคือจะต้องเป็นข่าวที่สำคัญและน่าสนใจสำหรับประชาชนทั่วไป หรือมา ๆ กัน ประเด็นที่อาจคัดเลือกมานำเสนอเป็นข่าวทางวิทยุโทรทัศน์มีมากมายและหลากหลาย

การเขียนบทข่าวทางวิทยุโทรทัศน์ ใช้หลักการเดียวกับการเขียนข่าววิทยุกระจายเสียง กล่าวคือใช้รูปแบบการเขียนแบบ "พีระมิดหัวกลับ" (Inverted Pyramid) ซึ่งเป็นการนำประเด็นของข่าวที่เด่นมาไว้ตอนต้นข่าว ส่วนประเด็นที่เหลือพร้อมรายละเอียดให้เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยลดหลั่นไปตามลำดับ มีการจัดแบ่งโครงสร้างการเขียนออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พาดหัวข่าว (Headline) ความนำ (Lead) และเนื้อเรื่อง (Body) จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงในรายละเอียดบางประการ เนื่องจากธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์จะสื่อความหมายโดยอาศัยภาพเป็นหลัก เสียงบรรยายเป็นเพียงส่วนประกอบ ดังนั้นในการเขียนจึงต้องคิณำเสนอเป็นภาพว่าจะเป็นภาพเหตุการณ์ สถานที่ บุคคลหรือกิจกรรมอะไร มีความสั้นยาวเพียงใด เนื้อหาประเด็นใดหรือรายละเอียดส่วนใดที่ไม่สามารถใช้ภาพสื่อความหมายได้ จึงจะใช้คำบรรยายหรือคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลในข่าวสื่อความหมายแทน

หลักการ เทคนิคและวิธีการเขียนและนำเสนอข่าวทางวิทยุทัศน์โดยสรุปมีดังนี้

1.) ใช้รูปแบบการเขียนและนำเสนอแบบพีระมิดหัวกลับ คือประเด็นข่าวที่เด่นหรือสำคัญจะอยู่ในตอนต้นของข่าว ส่วนประเด็นย่อยพร้อมรายละเอียดที่เหลือจะเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยลดหลั่นไปตามลำดับ

2.) เนื้อหาของข่าวจะมุ่งตอบประเด็นคำถาม 5 W และ 1H กล่าวคือ จะต้องตอบคำถามกับผู้ชมรายการว่าข่าวนั้นเกี่ยวข้องกับใคร เรื่องอะไรที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้ชม

3.) ยึดถือหลักความถูกต้องตามความเป็นจริงของเนื้อหาข่าว เนื้อหาที่เขียนและนำเสนอ จะต้องมึลักษณะตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ โดยไม่นำความคิดเห็น ข้อวินิจฉัย หรือทัศนคติใดๆ ของผู้เขียนหรือขององค์การสอดแทรกลงไป เนื้อหาข่าวและน้ำเสียงของผู้อ่าน ข่าว

4.) เนื่องจากข่าวทางวิทยุโทรทัศน์จะใช้ภาพในการสื่อความหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจจะเป็น ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยายหรือเสียงประกอบจะช่วยเสริมเฉพาะในส่วนที่ไม่ สามารถใช้ภาพสื่อความหมายได้ดังนั้นผู้เขียนและนำเสนอข่าวจะต้องคิดนำเสนอเป็นภาพใน ขั้นตอนก่อนหากข้อมูลข่าวสารหรือข้อเท็จจริงใดไม่สามารถสื่อความหมายเป็นภาพได้จึงจะใช้คำ บรรยายและเสียงประกอบสื่อความหมาย

5.) ภาพและเสียงจะต้องมีเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

6.) เลือกใช้ภาษา ถ้อยคำและรูปแบบการเขียนและการนำเสนอที่กระชับ เข้าใจง่าย ไม่ ก้าวกวม ใช้ประโยคง่ายๆ และสั้นๆ ไม่เยิ่นเย้อ ไม่สลับซับซ้อน ไม่ใช้ภาษาพรรณนา หลีกเลี่ยง ถ้อยคำฟุ่มเฟือย คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษที่ไม่จำเป็น

ลักษณะการนำเสนอข่าวในรูปแบบโทรทัศน์นั้น สามารถกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของ ผู้รับข่าวสารได้เป็นอย่างดีนอกจากภาพและเสียงจะเป็นตัวโดดเด่นในการนำเสนอเนื้อหาเข้ามา สร้างความประทับใจความสนใจ ซึ่งประกอบไปด้วยสาระ(Messages) ที่เป็นความจริงใหม่ สด และมีผลกระทบต่อประชาชนที่ส่งออกไปยังผู้ส่งสาร (Source) โดยอาศัยสื่อ (Channel) โทรทัศน์ เพื่อรับทราบการใช้ภาพประกอบเหตุการณ์ประกอบเนื้อหาเป็นวิธีหนึ่งในการถ่ายทอดข่าวสาร (Information) ทัศนคติ (Attitude) และอารมณ์ (Emotion)

สิ่งสำคัญของข่าวโทรทัศน์ คือต้องมีเนื้อหาโดยรวมเหตุการณ์ รูปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และทำไม ซึ่งเมื่อรวมกับลักษณะของสื่อโทรทัศน์แล้ว ข่าวโทรทัศน์ควรมี ความหมายคือ ข่าวสารที่เกิดขึ้นใหม่ น่าสนใจ มีผลกระทบต่อสาธารณชน ซึ่งบันทึกภาพได้เพื่อ จัดทำรายการข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬาและการวิเคราะห์ข่าว

การนำเสนอข่าวสารทางหน้าจอโทรทัศน์ของประเทศไทยซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงการอ่านเนื้อหา ของผู้ประกาศเพื่อเป็นการรายงานให้ประชาชนรับรู้เนื้อหาข้อมูล จนมาถึงในปัจจุบันที่รูปแบบเป็น การเน้นการนำเสนอในรูปแบบของการคุยข่าวของพิธีกรทางหน้าจอโทรทัศน์เสียมากกว่าหากจะ กล่าวถึงรูปแบบของการนำเสนอข่าวทางหน้าจอโทรทัศน์ในปัจจุบันเรียกได้ว่าได้มีการ เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต เนื่องจากในอดีตนั้นการนำเสนอข่าวทาง โทรทัศน์จะเป็นการที่ผู้ประกาศนำเสนอเนื้อหาหรือข้อเท็จจริง โดยส่วนใหญ่จะใช้ผู้ประกาศใน

เนื้อหารายการประมาณ 2 คนสลับกันอ่านเนื้อหาเพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลแล้วใช้วิจารณญาณในการพิจารณาด้วยตัวเองเท่านั้น ต่างจากในปัจจุบันที่รูปแบบของการนำเสนอจะเน้นเป็นรูปแบบของพิธีกรแทนการเป็นผู้ประกาศ รวมถึงในการนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลนั้นจะเป็นการนำเสนอโดยอาศัยการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพิ่มเติมมาจากในส่วนของ การนำเสนอข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว

รูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาที่เรียกว่าการคุยข่าวนั้น ต้องยอมรับว่าจุดกำเนิดเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประกาศที่สามารถดัดแปลงและปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการอ่านและนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวจากสคริปต์ที่เขียนมา ด้วยการเพิ่มเติมลูกเล่นในการนำเสนอด้วยการสนทนาและพูดคุยกันระหว่างพิธีกรคู่ทำให้การรับรู้ข้อมูลเกิดความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น และได้รับการตอบรับที่ดีจากประชาชน ด้วยความสามารถ ไหวพริบ และเทคนิคการใช้คำพูดของพิธีกรที่ทำให้รูปแบบดังกล่าวเป็นที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเมือง สังคม และบันเทิง ที่ดูเหมือนว่าการนำเสนอในรูปแบบนี้จะได้รับการตอบรับที่ดีและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก นอกจากรูปแบบการพูดคุยกันของพิธีกร หรือผู้ประกาศคู่แล้ว ยังได้มีการเพิ่มเติมผู้ประกาศที่เชี่ยวชาญ และถนัดเฉพาะเนื้อหาแต่ละประเภทเข้ามาพูดคุยสนทนา และช่วยในการรายงาน ไม่ว่าจะเป็นในเนื้อหาที่เกี่ยวกับต่างประเทศ และกีฬา ทำให้ประชาชนที่ชื่นชอบผู้ประกาศที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ เกิดการติดตามผู้ประกาศที่ตัวเองชื่นชอบ ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการรายงานที่เปลี่ยนไปค่อนข้างมากในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับในสมัยก่อน อีกทั้งในส่วนของความบันเทิง ที่ตอนนี้กำลังเป็นที่นิยมในการนำเอาดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงมาเป็นผู้ประกาศ ซึ่งทำให้สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการอ่านและพูดคุยเนื้อหาความบันเทิงในลักษณะของวงในและอินไซด์เบื่องลึก รวมถึงการวิเคราะห์วิจารณ์ที่เป็นที่นิยมมากในหน้าจอโทรทัศน์ แต่ถึงกระนั้นก็ดี ในการรับชม รวมถึงรับข้อมูลต่างๆ ในการนำเสนอรูปแบบลักษณะดังกล่าวที่มักจะมีการแสดงความเห็นส่วนตัวของพิธีกรลงไปที่การนำเสนอด้วยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้รับชมต้องใช้วิจารณญาณเป็นอย่างมาก เพราะรูปแบบการนำเสนอเหล่านี้มุ่งเน้นสีสันและความบันเทิงเสียมากกว่า ที่หากว่าการรับข่าวสารเป็นไปโดยไม่ได้ไตร่ตรองแล้ว แทนที่จะได้รับข้อมูลข้อเท็จจริงจากเนื้อหาเหล่านั้น กลับเป็นการได้รับความไร้สาระ และเรื่องราวรกสมองเสียมากกว่า

ลักษณะการนำเสนอข่าวโทรทัศน์

รายการข่าวโทรทัศน์พัฒนามาจากรายการข่าววิทยุ หากนำเอาข่าววิทยุกระจายเสียงมา รายงานแล้วเพิ่มภาพประกอบเข้าไปให้สอดคล้องกับข้อความที่รายงาน และตัดข้อความบาง ประโยคหรือคำบางคำที่อธิบายด้วยภาพบางส่วนออกไป ตลอดจนเสริมแต่งด้วยถ้อยคำที่ฟังแล้ว เข้าใจง่าย กระชับ และสั้น แต่มีความหมายหนักแน่น และใจความเดิมไม่สูญเสีย ผลที่ได้รับคือข่าว โทรทัศน์ 1 ข่าว เมื่อนำข่าวโทรทัศน์ หลายๆข่าวมาผสมผสานกันด้วยเทคนิคการตัดรายการ โทรทัศน์อย่างเหมาะสม จะเป็นรายการข่าวโทรทัศน์ 1 รายการที่สมบูรณ์ รายการข่าวโทรทัศน์มี ลักษณะโครงสร้างของรายการ โดย 1 รายการ ประกอบด้วยข่าวจำนวนหลายข่าว และลักษณะ การนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์ไม่มีหลักการที่แน่นอนว่าต้องมีกี่คน ขึ้นอยู่กับรูปแบบการ นำเสนอและขอบข่ายด้านข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ของนั้นๆ แต่ปกติแล้วบุคลากรข่าวที่มีหน้าที่ นำเสนอข่าว จะประกอบด้วยผู้ประกาศข่าว และผู้ประกาศข่าวร่วม ถือเป็นรูปแบบหลักของการ นำเสนอข่าว แต่ละสถานีโทรทัศน์ (ศุภรศมี รัฐติกุลเจริญ, 2543 หน้า 40) การประกาศและรายงาน ข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ส่วนมากเป็นการบอกกล่าว ว่า วันนี้มีอะไรเกิดขึ้นในโลก มีทั้งลักษณะข่าว ประกาศ การอ่านคำบรรยายข่าวตามบทโทรทัศน์ที่เขียนไว้ และการรายงานเหตุการณ์ที่เป็นข่าว ล้วนๆ ทั้งหมดและ/หรือการนำเสนอแบบการวิจารณ์ข่าว(News Comentary)ซึ่งเป็นการผสมผสาน การเล่าถึงอดีตที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในข่าวที่เกิดขึ้นหรือเป็นการทำนายเหตุการณ์ที่น่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตอันเกี่ยวเนื่องกับข่าวปัจจุบัน

นอกจากรายการข่าวโทรทัศน์จะประกอบด้วยภาพการประกาศของผู้ประกาศหรือผู้รายงาน ข่าวแล้ว ยังสามารถนำภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในข่าวนั้นมาประกอบ ประกาศการอ่านคำ บรรยายตามบทและการรายงานข่าวได้ด้วย ทำให้รายการข่าวน่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น ภาพเหตุการณ์ที่นำมาประกอบในรายการข่าว นำเสนอโดยเทปโทรทัศน์ ภาพถ่าย ตาราง แผนที่ แผนภูมิ กราฟ ภาพเขียน ภาพวาด ภาพกราฟิก ต่างๆที่ทำจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนถึง สื่อทัศนูปกรณ์อย่างอื่น ที่นำมาใช้ประกอบการรายงานได้ (ศุภรศมี รัฐติกุลเจริญ, 2543 หน้า 42)

ลักษณะการนำเสนอไม่ว่าจะเป็นในรูปของการประกาศ การอ่านคำบรรยาย และการรายงาน ในลักษณะข่าว การวิจารณ์หรือการวิเคราะห์ข่าว จะต้องอาศัยบุคลากรข่าวเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้นรายการข่าวโทรทัศน์จะได้รับความนิยมขึ้นชอบและน่าเชื่อถือมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับ บุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าว และผู้รายงานข่าว หรือตัวผู้สื่อข่าวเป็นหลัก นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ ความสามารถของทีมบุคลากรข่าวทั้งหมดที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์และ ได้ดูเหตุการณ์ที่มีความเป็นจริง

ข้อควรคำนึงถึงในการรายงานข่าวโทรทัศน์ คือต้องไม่ความคิดเห็นของผู้ประกาศหรือผู้รายงานข่าวผสมลงไประหว่างการรายงานข่าว เนื่องจากลีลาการนำเสนอมีความใกล้ชิดและเป็นกันเองแก่ผู้ชม จึงอาจแสดงความเห็นต่อข่าวลงไป (อังธิดา ลิ้มปีฬมปาณี, 2548 หน้า 151)

นอกจากวิธีการนำเสนอข่าวดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว รายการข่าวอาจจัดให้มีรายการที่เสริมเพิ่มเติมคุณค่าของรายการข่าวโทรทัศน์ได้ดังนี้

1.) รายการวิจารณ์ข่าว ข่าวเป็นข้อเท็จจริง การวิพากษ์วิจารณ์โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อาจทำได้ และอาจเพิ่มคุณค่าของข่าวยิ่งขึ้น แต่การวิพากษ์วิจารณ์ข่าวโทรทัศน์ก็จะต้องแยกไว้เป็นรายการวิจารณ์ข่าวต่างหาก ไม่เกี่ยวข้องกับรายการข่าว

2.) รายการขยายข่าว รายการข่าวโทรทัศน์อาจเสริมเพิ่มเติมคุณค่า ด้วยการจัดให้มีรายการขยายข่าวขึ้นต่างหากจากรายการโทรทัศน์ การให้รายละเอียดไว้ในรายการข่าว จะทำให้ข่าวนั้นยาวเกินไป สำหรับผู้ที่ไม่สนใจหรือไม่ได้ประโยชน์จากข่าวนั้น ควรแยกไว้เป็นรายการข่าวตามปกติ

3.) รายการสารคดี การจัดให้มีสารคดีที่ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์สถานที่ หรือตัวบุคคลที่เป็นข่าว ย่อมเป็นสิ่งช่วยเสริมเพิ่มคุณค่าแก่ข่าวโทรทัศน์เช่นเดียวกัน กับรายการขยายข่าว รายการสารคดี ที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ข่าวโทรทัศน์ ไม่ควรรวมอยู่ในรายการข่าว เพราะนอกจากจะทำให้ข่าวนั้น ยืดยาวเกินไปแล้วยังทำให้เกิดความโน้มเอียง ในการใช้วิจารณ์ด้วยตนเอง ของผู้ชมข่าวโทรทัศน์ได้อีกด้วย

การประเมินรายการข่าวโทรทัศน์

เมื่อรายการโทรทัศน์ได้ถูกนำเสนอออกอากาศเรียบร้อยแล้ว จะมีการประเมินผลกระจายเสียงหรือผลการแพร่ภาพอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในที่นี้จะเรียกรวมกันว่าเป็นการประเมินประสิทธิภาพของรายการตามปกติการประเมินประสิทธิภาพของรายการจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ได้ฟังหรือชมรายการดังกล่าว

ประเด็นที่ควรจะทำกรประเมิน ที่จำเป็นมีดังนี้

1.) การครอบคลุมการออกอากาศ ครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังหรือกลุ่มผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เพียงไร ตรงตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้แต่เดิมหรือไม่ โดยอาจจะมีการจำแนกลักษณะทางประชากรของกลุ่มผู้ฟังหรือกลุ่มผู้ชมด้วย เช่น จำแนกเพศ อายุ อาชีพ คุณวุฒิ ภูมิฐานะ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดรายการดังกล่าวให้เหมาะสมกับลักษณะดังกล่าวต่อไป

2.) รูปแบบของการนำเสนอรายการ น่าสนใจและชวนให้ติดตามหรือไม่ กลุ่มผู้ฟังหรือกลุ่มผู้ชมที่กลุ่มเป้าหมายจะมีส่วนที่จะให้ข้อมูลที่สำคัญยิ่งที่จะให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการ

ปรับปรุงรายการให้สอดคล้องกับบรรณนิยมหรือความนิยมของผู้ฟังชม โดยอาจจะให้ข้อคิดได้ว่า รูปแบบของรายการที่น่าเสนอนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ สามารถดึงดูดให้ผู้ฟังผู้ชม โดยอาจจะให้ข้อคิดได้ว่า รูปแบบของรายการที่น่าเสนอนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ สามารถดึงดูดให้ผู้ฟังผู้ชมติดตามรายการดังกล่าวจนจบหรือไม่ การประเมินในประเด็นนี้ ปัจจุบันสถานีวิทยุโทรทัศน์ของไทยได้มีการประเมินอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการจัดรายการของทางสถานีให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั่วไปด้วย

3.) เวลาที่ใช้ในการออกอากาศ มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ในประเด็นนี้อาจจะแยกพิจารณาประเมินเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ความยาวของรายการเหมาะสมหรือไม่ รายการบางรายการสั้นเกินไปจนกระทั่งผู้ชมไม่สามารถที่จะจับประเด็นที่รายการนั้นต้องการจะเสนอได้ถูกต้องครบถ้วนเท่าที่ควร หรือบางรายการมีความยาวเกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่ายต่อรายการดังกล่าว

3.2 ความเหมาะสมของช่วงเวลา ที่ใช้ในการออกอากาศเพื่อที่จะได้ทราบว่า ช่วงเวลาที่รายการดังกล่าวออกอากาศไปนั้น เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการรับฟังรับชมของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด มีรายการที่ดีและน่าสนใจหลายรายการที่จัดช่วงเวลาในการออกอากาศไม่เหมาะสม ทำให้กลุ่มเป้าหมายไม่สามารถรับฟังรับชมได้อย่างทั่วถึง อันจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของรายการโดยตรง

การประเมินทั้ง 2 ส่วนดังกล่าว ถ้าได้มีการรวบรวมข้อมูลจากผู้ฟังผู้ชมรายการจริงแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์จะทำให้ผู้ผลิตรายการและผู้จัดรายการทราบว่า รายการดังกล่าวมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด มีประสิทธิภาพหรือไม่

4.) ความชัดเจนของรายการในแง่คุณภาพทางเทคนิค ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงคุณภาพของเสียงและภาพ เมื่อรายการดังกล่าวได้มีการออกอากาศแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพดังกล่าวจากกลุ่มผู้ฟังผู้ชมรายการจริง จะเป็นส่วนหนึ่งและผู้ผลิตรายการผู้จัดรายการจะนำมาใช้ในการปรับปรุงรายการได้ทางหนึ่ง หรืออาจจะช่วยปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการรับฟังหรือรับชมที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวรายการโดยตรงก็ได้ เช่น บางพื้นที่ไม่สามารถรับฟังหรือรับชมรายการได้อย่างชัดเจนทั้งๆที่อยู่ในบริเวณที่การกระจายเสียงหรือแพร่ภาพไปถึงได้และเครื่องรับพร้อมอุปกรณ์ถูกต้องสมบูรณ์ทุกอย่าง เมื่อได้ทราบข้อมูลและทำการศึกษาตรวจสอบต่อไปก็พบว่าในท้องถิ่นนั้นอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดบอดของการรับสัญญาณซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไปเป็นต้น

ผู้ประกาศข่าว

ผู้ประกาศข่าว (News anchor) คือ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในข่าวสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว สามารถสัมภาษณ์แขกรับเชิญในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับข่าวหรือ ดำเนินรายการอภิปรายในหัวข้อข่าวได้ สำหรับการวิเคราะห์ข่าวต้องมีการหาความรู้เพิ่มเติมมาแต่งเติมในการนำเสนอข่าว ตัวอย่างเช่น ข่าวพระสงฆ์ในการออกมาประท้วง มีการค้นหาข่าวในอดีตที่เกี่ยวข้องการที่พระสงฆ์ออกมาประท้วงเยอะมากกว่าประชาชนเพราะ ที่ผ่านมามีในอดีต เปรียบเทียบข่าว) นักศึกษาที่เคยเป็นแกนนำในการประท้วงนั้นบ้างก็หนีไปต่างประเทศบ้างก็ตาย (เป็นการไปหาข่าวจากในอดีตมาเปรียบเทียบกับข่าวในปัจจุบัน อาจจะมีการค้นหาความรู้จากผู้รู้ข่าวดีหรือข่าวในอดีต)

การนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์จำเป็นต้องใช้บุคลากรข่าวหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าผู้ประกาศข่าวหรือผู้รายงานข่าว ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าผู้ประกาศข่าวจะต้องมีจำนวนเท่าใด จะขึ้นอยู่กับรูปแบบการนำเสนอข่าว ซึ่ง สนมพร ฉิมเจริญ, 2542 หน้า 21) ได้สรุปว่า บุคลากรข่าวที่มีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวจะประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภท คือ

1.) ผู้ประกาศข่าวหลัก (Anchorman) คือ ผู้ประกาศข่าวที่ทำหน้าที่เป็นตัวหลักในขณะนำเสนอข่าว ซึ่งมักถูกวางตำแหน่งเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าว เป็นผู้เชื่อมโยงชิ้นข่าวและการนำเสนอข่าวจากจุดต่างๆ

คุณสมบัติของผู้ประกาศหลัก สามารถสรุปคุณสมบัติเด่นของผู้ประกาศข่าวหลักโดยเรียงความสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในงานข่าวเป็นอย่างดี
2. มีบุคลิกภาพดี มีความน่าเชื่อถือ สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อมั่นในการนำเสนอข่าว
3. มีความสามารถในการพูดบรรยายต่อโดยไม่ต้องมีสคริปต์ โดยเฉพาะต่อหน้ากล้องโทรทัศน์ จะต้องไม่มีความประหม่า การใช้ภาษาในขณะพูดต้องชัดเจนเข้าใจง่าย
4. มีความสามารถในการสัมภาษณ์ตั้งคำถามโดยจะต้องตั้งคำถามได้ตอบให้อยู่ในประเด็นที่ผู้ชมสนใจอยากรู้
5. มีความสามารถในการเขียนข่าว หรือแก้ไขข่าวสามารถใช้ไหวพริบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

2.) ผู้ประกาศข่าวร่วม (Co Anchorman) คือ ผู้ประกาศข่าวที่ทำหน้าที่สลับกับผู้ประกาศข่าวหลักในการช่วยเชื่อมโยงการนำเสนอข่าวให้เป็นไปอย่างราบรื่นอาจจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการนำเสนอข่าวแต่ละช่วงเวลาหรือจบแต่ละหมวดหมู่ของข่าวก็ได้

คุณสมบัติของผู้ประกาศข่าวร่วม หรือผู้นำเสนอข่าวร่วม สามารถสรุปรายละเอียดตามคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามดูดี (Good Looks)
2. ต้องเป็นผู้ที่อ่านออกเสียงภาษาไทยอย่างถูกต้องชัดเจน ตามอักขระและวรรคตอน ประกอบน้ำเสียงนุ่มนวลชวนฟัง
3. ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดูดี น่าเชื่อถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมเกิดความเชื่อถือในข่าวที่กำลังนำเสนออยู่
4. ต้องฉลาดมีไหวพริบดีและต้องมีความรู้ทางด้านข่าวที่ต้องนำเสนอด้วย
5. ต้องสามารถทำหน้าที่ภายใต้ความกดดัน รวมทั้งสามารถทำงานเข้ากับผู้อื่นได้

3.) ผู้รายงานข่าว (News Reporter) คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ออกไปจัดทำข่าวหรือรายงานข่าวนอกสถานี โดยส่งภาพและเสียงกลับมายังห้องส่งเพื่อออกอากาศโดยผู้รายงานข่าวมักจะปรากฏตัวรายงานเรื่องราวของตนเองตามสถานที่ของเหตุการณ์ที่เขียนข่าว

คุณสมบัติของผู้รายงานข่าว

1. จะต้องมีความรู้และรู้จักเกี่ยวกับเรื่องราวที่รายงานข่าวเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในข่าวดังกล่าวมาพอสมควร
2. จะต้องมีความสามารถในการสรุปประเด็นข่าวเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละเรื่องที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
3. จะต้องเป็นบุคคลที่รู้จักสังเกต รอบคอบ รวมทั้งอารมณ์และบรรยากาศของผู้ชมที่อยู่รอบๆ เหตุการณ์รายงานข่าว จะต้องเป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ความตื่นเต้นได้ไม่ประหม่าในการนำเสนอ
4. มีความสามารถในการพูดโดยไม่ต้องมีสคริปต์ (Ad-Libbing) ผู้รายงานข่าวต้องสามารถพูดหรือบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยทันที
5. จะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการใช้เสียงเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจและเข้าใจไปกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
6. จะต้องรู้จักการตั้งคำถามสัมภาษณ์บุคคลในเหตุการณ์ในประเด็นการนำเสนอข่าว และหาคำตอบที่ประชาชนอยากรับในการรายงานข่าวนั้นๆภายใต้กรอบเวลาที่จำกัด

7.สามารถทำงานภายใต้ความกดดันต่างๆได้ เพื่อหาข้อมูลและเจาะลึกการนำเสนอรวมทั้งการทำงานร่วมกับผู้อื่น

8.ปรากฏตัวตามหน้าจอโทรทัศน์มีความจำเป็นที่ผู้รายงานข่าวจะต้องแสดงความรู้และความน่าเชื่อถือ

การเป็นผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นั้นสามารถจัดแบ่งประเภทผู้ประกาศข่าวตามลักษณะบทบาทของงานตามหน้าที่ในการนำเสนอข่าวและคุณสมบัติของผู้ประกาศข่าว แบ่งได้ตามเกณฑ์ต่างๆดังนี้

นงนุช ศิริโรจน์, 2537 หน้า 73) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์ โดยวิเคราะห์วิวัฒนาการทางบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์มีหน้าที่นำเสนอในฐานะผู้ประกาศข่าว ดังนี้

1.) ผู้ประกาศข่าวหลักและผู้ประกาศข่าวร่วมเป็นหลักในการนำเสนอข่าวประกาศและเชื่อมโยงชิ้นข่าวต่างๆให้เป็นไปตามบทโทรทัศน์

2.) ผู้ประกาศข่าวร่วมมีการนำเสนอสลับกับผู้ประกาศข่าวหลักและอาจได้รับมอบหมายให้นำเสนอข่าวแต่ละข่าวหรือแต่ละประเภทของข่าว

3.) ผู้รายงานข่าวเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นผู้ประกาศข่าวในรายการนั้นๆ

การประกาศ บรรยาย และรายงานข่าวหรือวิจารณ์ข่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้ประกาศข่าวดำเนินรายการ ดังนั้นรายการประเภทข่าวจะได้รับความนิยมและเชื่อถือจากผู้ชมเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและความสามารถของผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับข่าวทั้งหมด

นอกจากนี้นักวิชาการอย่าง บรูซ เลวิส (Bruce Lewis, 1974 p.15) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ประกาศข่าวที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีรูปร่าง หน้าตาที่ดี น้ำเสียงและคำพูดชัดเจน ความรู้และประสบการณ์ เฉลียวฉลาด มีอารมณ์ขัน อุดม ความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้น มั่นใจในตนเองและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

จากข้อมูลข้างต้น เป็นการแสดงลักษณะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกาศข่าวว่าควรจะมีกรอบและแนวคิดที่สามารถนำมาใช้กับตัวผู้ประกาศข่าวเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อตัวผู้ประกาศข่าวเอง

บุคลิกภาพของผู้รายงานข่าวประกอบด้วย การพูด มารยาท การแต่งกาย ผู้รายงานข่าวที่ดีควรพูดชัดถ้อยชัดคำ รู้จักจังหวะการเน้นคำพูด มีมารยาท สุภาพต่อผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ชม ในขณะที่รายงานข่าว การปฏิบัติต่อผู้ให้สัมภาษณ์สุภาพเท่าเทียมกันทุกคนไม่ว่าผู้มีชื่อเสียงหรือบุคคลธรรมดาและการแต่งกายความเหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ ไม่ควรแต่งกายจนผู้ชม

รู้สึกว่าคุณรายงานข่าวแต่งกายคล้ายนางแบบ หรือนายแบบ เพราะจะมีผลสะท้อนต่อข่าว คือเมื่อปรากฏสู่สายตาผู้ชม อาจรู้สึกไม่พอใจหรือหันมาสนใจในตัวผู้รายงานข่าวแทนที่ที่จะสนใจดูข่าว นั้น (York ช้างถึง ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2525, หน้า 78)

เทคนิคการสื่อสารแบบผู้ประกาศข่าว ช้างถึง สายสวรรค์ ชัยนิตย์ (2553) ผู้ประกาศข่าว หรือผู้อ่านข่าว คือผู้มีหน้าที่นำ เสนอข่าว ที่มีการเรียบเรียงบทข่าว ตัดต่อภาพและเสียงประกอบข่าวไว้เรียบร้อยแล้ว จึงมีบทบาทในการอ่านข่าวนั้นไปตามลำดับของข่าว เป็นผู้ที่อ่านออกเสียงถูกต้องตามอักขรวิธี มีจังหวะจะโคน ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม ไม่ใสอารมณ์ไปในการอ่านข่าวมากเกินไป รู้จักการวางสีหน้าท่าทาง หรือบุคลิกภาพโดยรวมหน้ากล้องโทรทัศน์อย่างสง่าผ่าเผย ใช้สายตาองกล้องอย่างมีชีวิตชีวาเหมือนกับการสบตาผู้ฟัง และมีรอยยิ้มสุภาพ เหมาะกับข่าวที่นำเสนอ

บทบาทหน้าที่ของผู้ประกาศข่าวเช่นนี้เป็นหลักปฏิบัติที่มีมานานแล้ว อาจมองว่าอนุรักษ์นิยม แต่ผู้ชมส่วนใหญ่ก็ยังยอมรับ

เพราะผู้ประกาศทำหน้าที่อยู่ในกรอบของบทข่าวที่คัดกรองมาเป็นอย่างดี ไม่ต้องใส่สีตีไข่ ไม่ต้องแสดงสีหน้าท่าทางประหนึ่งแสดงละครอยู่ และผู้ประกาศข่าวก็จะไม่พยายามนำเสนอตัวเองจนลบความสำคัญของข่าว สุดท้ายผู้ชมจะเป็นผู้ใช้วิจารณญาณในข่าวนั้นๆ เอง

ขณะที่บางคนมองมุมกลับ ว่าผู้ประกาศข่าวเชิงอนุรักษ์นิยมดูน่าเบื่อ ไม่เหมาะกับยุคสมัย บางคนยังเข้าใจผิดไปไกลด้วยว่า ผู้ประกาศข่าวลักษณะนี้ ทำได้แค่ "อ่าน" ขาดลีลาการนำเสนอที่น่าสนใจ และอาจดูแคลนด้วยซ้ำไปว่า ผู้ประกาศที่เอาแต่ "อ่าน" ดูเหมือนจะไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรที่ลึกซึ้ง ต่างจากผู้นำเสนอที่แสดงบทบาทเป็นผู้ "เล่าเรื่อง" หรือ "วิเคราะห์" ทั้งๆ ที่ผู้เล่าหรือผู้วิเคราะห์ นั้นก็หาตัวจริงขั้นที่เป็นต้นแบบได้ไม่มากนัก

อันที่จริง ในวงการผู้ประกาศเองก็มีบุคลลากรที่มีความสามารถแตกต่างกันไปในหลายระดับ ค่ะ มีทั้งผู้ที่เก่งกาจสามารถทั้งในการอ่าน และการเล่า ขณะที่บางคนถนัดเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนบุคลลากรในระดับ "นักวิเคราะห์" นั้น ต้องยอมรับว่ายังมีน้อย ไม่ใช่ใครเรียบเรียงข้อมูลมาพูดได้เป็นฉากๆ แล้วจะเรียกว่าวิเคราะห์ข่าวเสมอไป (อย่างที่หลายคนเข้าใจผิด) ไม่ว่าผู้ประกาศจะถูกวางบทบาทเป็นผู้ "อ่าน" หรือผู้ "เล่า" ล้วนแล้วแต่ต้องมีทักษะหลายอย่างประกอบกันเพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

ประการแรก คือ ความรู้ความเข้าใจในข่าว

ผู้อ่านข่าวใข่ว่าสักแต่อ่านเป็นนกแก้วนกขุนทอง เพราะบทข่าวโทรทัศน์ทั่วไป จะหาที่พิมพ์มาอย่างถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นยากเต็มทน บางครั้งพบคำ ที่พิมพ์ผิด ตัวสะกดผิดๆ ถูกๆ หรือ

พิมพ์ตกหล่นมากก็ต้องใช้ทักษะทางภาษาช่วยเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง หรือแก้ไขคำผิดได้ ในวินาทีนั้น ที่ร้ายยิ่งกว่าพิมพ์อักษรผิดก็คือประเด็นผิดเช่น แหล่งข่าวพูดอย่างหนึ่ง แต่จับประเด็นมาผิดๆ แล้วรายงานมาอีกอย่างหนึ่งข้อมูลผิดเช่นตายกลายเป็นไม่ตายเข้าใจกลายเป็นไม่เข้าใจตกลงกันแล้วกลายเป็นไม่ตกลงอะไรทำนองนี้ ตลอดจนชื่อเฉพาะต่างๆ ทั้งชื่อบุคคล ยศ ตำแหน่ง สถานที่สำคัญ ที่บทยึดมาด้วยความไม่รู้ของผู้สื่อข่าวที่ส่งข่าวมาหรือส่งข่าวมาถูกแต่ในสถานีพิมพ์ผิดก็ตามแต่สิ่งเหล่านี้ผู้ประกาศประเภทอ่านไปวันๆ เป็นนกแก้วนกขุนทองจะไม่สามารถแก้ไขได้เลยเพราะไม่ทำการบ้านไม่เข้าใจข่าวนั้นๆ และขาดความรู้รอบตัวบทมาอย่างไรก็อ่านไปตามนั้นปล่อยไถ่หน้าจอกันอยู่บ่อยๆ บางครั้งบทข่าวก็ยิ่งเข้าช่วยหมิ่นประมาททำให้บรรณาธิการข่าวและผู้ประกาศถูกฟ้องกราวรูดเพียงเพราะไม่รอบคอบรัดกุมในการใช้ภาษาในบทข่าวอีกด้วย

ประการที่สอง คือ ทักษะการออกเสียง อย่างถูกต้อง และชัดเจนน่าฟัง

ข้อนี้ไม่ใช่แค่อ่านหนังสือออกณะคะแต่ต้องถึงขั้นอ่านหนังสือแตก คือแตกฉาน สามารถนำเสนอข่าวได้ไม่ว่าจะมีบทหรือไม่มีบท(เล่า)สามารถใช้ภาษาข่าวซึ่งเป็นภาษาแบบกึ่งทางการจนถึงภาษาทางการได้ดีมาก ทั้งยังต้องมีหูมเสียงแจ่มใสกังวาน พูดชัดถ้อยชัดคำ มีจังหวะจะโคน ไม่เร็วเกินไปจนฟังข่าวไม่ทัน หรือช้าเนิบนาบจนน่า่วงนอน เมื่อก่อนใครจะเป็นผู้ประกาศได้ต้องผ่านการสอบบัตรผู้ประกาศจากกรมประชาสัมพันธ์กันก่อน ซึ่งมีกติกาเข้มงวดมากๆ ต้องพิจารณากันอย่างละเอียด ดิฉันเองสอบได้ 70 กว่าคะแนน ก็ยังเป็นสถิติอันดับต้นๆ ที่ถูกบันทึกไว้ และแม้จะสอบกันได้แล้ว แต่ทางกรมประชาสัมพันธ์ก็ยังมีผู้ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบหน้าจอบ และมีคำเตือนรายบุคคลเป็นระยะๆ แต่ปัจจุบัน (ตั้งแต่ปี 2552-2553) กลับไม่มีการสอบอีกแล้ว จึงเห็นว่ามีคนจำนวนไม่น้อยหน้าจอบที่ไม่ค่อยเคร่งครัดระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาทั้งการพูดการอ่านเหมือนเมื่อครั้งมีคนที่คอยตรวจสอบ

ประการที่สาม คือ ทักษะการสัมภาษณ์ การจับประเด็น และการสรุป

เนื่องจากผู้ประกาศไม่ใช่แค่อ่านข่าวตามบทเท่านั้น แต่บ่อยครั้งที่จะต้องสัมภาษณ์แหล่งข่าวสดๆ ด้วย ดังนั้น จึงต้องรู้จักวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากบทข่าวที่อ่านไปวิธีการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบส่วนใหญ่ต้องเป็นคำถามปลายเปิดส่วนคำถามปลายปิดประเภท ใช่หรือไม่ใช่ จริงหรือไม่จริง หรือถามข้อสรุปให้ชัดเจนนั้นจะใช้เฉพาะเวลาซับซ้อนหรือต้องการตั้งผู้ให้สัมภาษณ์กลับเข้ามาอยู่ในประเด็นหลังจากพูดออกนอกเรื่องและใช้ตัดบทเพื่อจบให้ตรงเวลาเท่านั้น

ในระหว่างการสัมภาษณ์ก็ต้องใช้ทักษะการฟังให้เข้าใจและจับประเด็นตามไปด้วยหากมีข้อสงสัยหรือได้ฟังข้อมูลใหม่ขึ้นมาจะได้ซักถามแตกประเด็นออกไปได้อย่างทันท่วงทีและมีเทคนิค

การสรุปใจความสำคัญได้อย่างสั้นกระชับไม่เยิ่นเย้อไม่นำคำพูดของให้ผู้สัมภาษณ์มาพูดซ้ำอย่าง ยืดยาวอีกสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝน และประสบการณ์ของผู้ประกาศที่ผ่านชั่วโมงบินมานาน จึงจะสามารถทำได้ดี

ประการสุดท้าย คือ การนำเสนอภาษากายที่สุภาพ และน่าเชื่อถือ

ข้อนี้หมายรวมถึงการแต่งกาย เสื้อผ้า การแต่งหน้า ทรงผมที่ดูสุภาพ น่าเชื่อถือ ไม่ดูฉูดฉาด หรือหวาจนโดดเด่นกว่าชาว รวมทั้งการแสดงสีหน้าท่าทาง การใช้มือประกอบ ทั้งหมดต้อง แสดงออกแต่พองาม เหมาะกับรูปแบบของรายการชาวนั้นๆ

เมื่อรู้เคล็ดลับของผู้ประกาศข่าวแล้ว ก็สามารถนำไปปรับใช้กับการนำเสนออื่นๆได้ด้วย เพราะไม่ว่าจะเป็นพิธีกร เป็นผู้ดำเนินการเสวนา เป็นนักพูด นักประชาสัมพันธ์ หรือนำเสนอ ข้อมูลอะไรก็ตาม ล้วนแต่ต้องอาศัยทักษะการพูด การอ่าน การใช้เสียง ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่จะนำเสนอ การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม การจับประเด็น การสรุป ใจความสำคัญ และต้องใช้ภาษากายประกอบการนำเสนอที่เหมาะสมด้วยกันทั้งสิ้น ยิ่งการ นำเสนอของท่านต้องการความน่าเชื่อถือมากแค่ไหน ก็ยิ่งต้องนำเคล็ดลับของผู้ประกาศข่าวไป ปรับใช้มากเท่านั้น

(ภัทธีรา สารากรบริรักษ์, 2557, หน้า 87)การจะเป็นผู้ประกาศที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วย คุณสมบัติหลายประการ แต่หนึ่งในคุณสมบัติสำคัญก็คือการใช้ "เสียงประกาศให้ถูกต้อง" เพื่อการ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.) เสียงและน้ำเสียงที่น่าฟัง

ผู้ประกาศที่มีเนื้อเสียงที่น่าฟังนั้นได้เปรียบกว่าผู้ที่มีเสียงแหบ เสียงใหญ่ หรือเสียงบาง แต่ ไม่จำเป็นว่าผู้ที่มีเนื้อเสียงดีจะสามารถเป็นผู้ประกาศที่ดีได้ สิ่งสำคัญคือผู้ประกาศควรมีเสียงที่มี น้ำหนักและชัดเจน ระดับเสียงต้องไม่สูงหรือต่ำเกินไป และผู้ประกาศต้องควบคุมการใช้น้ำเสียงให้ น่าฟัง ควรพูดอย่างเต็มเสียงและต้องควบคุมเสียงให้มีระดับความดังพอเหมาะ

2.) ความชัดเจนในการออกเสียง

ควรออกเสียงให้ชัดเจน ทั้งพยัญชนะ สระและตัวสะกด การออกเสียงพยัญชนะควบ โดยเฉพาะ ร ล ว ควรอ่านได้ถูกต้อง ไม่ออกเสียง ล เป็น ร และควรออกเสียงตัว ช ฉ ส ซ ได้อย่าง ชัดเจน ไม่ออกเสียงแบบฝรั่ง เช่น ช, ฉ เป็น sh หรือ ร เป็น r เมื่อเปล่งเสียงคำต้องมีความชัดเจน ไม่ทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนว่าผู้ประกาศพูดว่าอะไร

3.) ความสามารถในการใช้เสียง

ผู้ประกาศที่ดีต้องมีลีลาในการใช้เสียงเพื่อสื่อความหมายอย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อได้รับบท ผู้ประกาศต้องสามารถตีความบทที่ได้รับและใช้น้ำเสียงถ่ายทอดความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม ควรรู้ว่าเมื่อใดควรเว้นวรรค เมื่อใดควรเน้นน้ำหนักเสียง เมื่อใดควรจริงจัง เมื่อใดควรผ่อนเสียงให้มีความเป็นกันเอง เป็นต้น

4.) จังหวะการอ่านที่เหมาะสม

ไม่มีการกำหนดตายตัวว่าผู้ประกาศควรอ่านเร็วหรือช้าในจังหวะเท่าใด ให้อยู่ในการตัดสินใจของผู้ประกาศเอง แต่ก็ไม่ควรพูดเร็วเกินไป จนฟังไม่ทัน หรือ พูดช้าเกินไปจนน่าเบื่อ ต้องมีความชัดเจนทุกคำ รวมทั้งควรควบคุมจังหวะการอ่านให้เหมาะสมกับสิ่งที่นำเสนอและรายการที่รับผิดชอบ

5.) ความมีชีวิตชีวา

ควรเปล่งเสียงด้วยความสดใส กระตือรือร้น มีชีวิตชีวาในน้ำเสียง มีความเป็นธรรมชาติ เหมาะกับบุคลิกของตนเอง ควรยิ้มน้อยๆ เพื่อให้เสียงสดใสเป็นกันเองและมีความเป็นมิตร แต่ก็ต้องดูด้วยว่าเนื้อความที่อ่านนั้นเป็นเรื่องอะไร ถ้าเป็นเรื่องเศร้า ต้องสำรวมสำเนียงและสีหน้าให้เหมาะสมด้วย

ดังนั้น "ผู้ประกาศ" จึงสำคัญยิ่งด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น และด้วยความสำคัญนี้เอง ผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้ประกาศจึงต้องมีคุณสมบัติที่จำเป็นหลายประการ เพื่อเป็นผู้ประกาศที่มีประสิทธิภาพ คุณสมบัติที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกาศมี เสียงที่มีคุณภาพ คือการมีธรรมชาติของเสียงที่แจ่มใส ชวนฟัง ไม่สั้นเครือหรือแหบแห้ง มีความสามารถในการถ่ายทอดสาร (communicate ideas) ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะงานผู้ประกาศ มีหน้าที่หลัก คือ การถ่ายทอดสารไปสู่ผู้ฟังผู้ชม ดังนั้นถ้าขาดคุณสมบัติข้อนี้คงยากที่จะทำหน้าที่ให้ดีได้ การถ่ายทอดสารเริ่มตั้งแต่การมีสารที่จะถ่ายทอด เมื่อมีสารแล้วก็ต้องตีความสาร แล้วจึงนำเสนอสารการมีสารที่จะถ่ายทอดพูดง่าย ๆ ก็คือมีเนื้อหาที่จะบอกกล่าวเล่าสู่ผู้ฟังผู้ชมนั่นเอง ซึ่งเนื้อหานั้นอาจจะมีผู้เตรียมการให้ในรูปของบท(script)เมื่อได้รับบทก่อนจะนำเสนอจำเป็นต้องทำความเข้าใจในบทนั้นๆ โดยการตีความ(interpret copy)ในบทซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญเพราะก่อนจะส่งสารถ้าเราในฐานะผู้ส่งสารไม่เข้าใจสารอย่างถ่องแท้ ทั้งในแง่ความหมาย เนื้อความ อารมณ์ของสาร อาจสื่อสารผิดพลาดได้ เมื่อตีความเข้าใจแล้วจึงนำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การพูดเล่า การอ่าน การบรรยาย การวิเคราะห์ การสนทนา การสัมภาษณ์ เป็นต้น ส่วนการนำเสนอ ต้องให้ความสำคัญกับการออกเสียงที่ถูกต้องตามอักขรวิธีคำนึงถึงการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักการมีลีลาการนำเสนอที่เหมาะสมกับรูปแบบต่างๆ มีความรับผิดชอบเนื่องจากผู้ประกาศต้องสื่อสาร

ผ่านสื่อมวลชนไปยังผู้คนจำนวนมาก หลากหลาย จึงต้องมีความรับผิดชอบ ไตร่ตรองให้รอบคอบ ก่อนจะสื่อสาร มี ความสามารถในการตัดสินใจ สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกได้ดี เพราะ ขณะออกอากาศโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เป็นรายการสด อาจเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด จึงต้องมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความตรงต่อเวลา ด้วยงานผู้ประกาศนั้น เป็นงานที่ "มีนัด" ไว้กับประชาชน ซึ่งมีอาจผิดผ่อนได้ตามใจชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อเป็น พื้นฐานในการสื่อสารได้อย่างมั่นใจทำให้ผู้ฟังผู้ชมเกิดความศรัทธาเชื่อถือในสารที่สื่อไปถึงมีความ สนใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้น สนใจปัญหา ข่าวคราวรอบตัว เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานความรู้ในการ เชื่อมโยงหรือถ่ายทอดสู่ผู้ฟังผู้ชมได้มี อารมณ์ดี แจ่มใส เพื่อช่วยส่งเสริมให้เสียงฟังดูรื่นหู และ โบหน้า มองดูสบายตาต่อผู้ฟังผู้ชม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับข่าวและประเภทของข่าว ซึ่งประกอบด้วยข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นตัวแปรในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ส่วนด้านรูปแบบรายการข่าว ผู้วิจัยได้นำเอาเนื้อหาเกี่ยวกับรายการมากำหนดเป็นตัวแปรใน งานวิจัยชิ้นนี้ คือด้านการนำเสนอข่าว ด้านคุณภาพของข่าว ด้านคุณสมบัติของผู้ประกาศข่าว ด้านเทคนิคการนำเสนอ

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานโทรทัศน์

ส่วนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย มีหน้าที่ความ รับผิดชอบ ดังนี้

1.) ผลิตรายการข่าว สารคดีข่าวและรายการวิเคราะห์ประจำวัน หรือข่าวตามสถานการณ์ทั้ง ในและต่างประเทศ ออกอากาศรายการข่าว จันทร์ - อาทิตย์ ประมาณปีละ 163,150 นาที/4,745 ตอน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 แผนการดำเนินงานส่วนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย)

2.) วิเคราะห์ วางแผน พิจารณา คัดเลือก เรียบเรียง ตรวจสอบ ผลิตข่าวและสื่อข่าวใน ลักษณะของการรายงานสดทั้งในห้องส่งและนอกสถานที่

3.) ควบคุมคุณภาพรายการข่าวและกำหนดวิธีการปรับปรุงคุณภาพรายการข่าวและ กระบวนการให้บริการร่วมกับส่วนบริหารรายการเพื่อปรับปรุงงานบริการอย่างสม่ำเสมอ

4.) เข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือด้านข่าวโทรทัศน์ระหว่างประเทศทั้งในและนอก MOU ของ กรมประชาสัมพันธ์

5.) รวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อให้บริการผ่านระบบสารสนเทศ

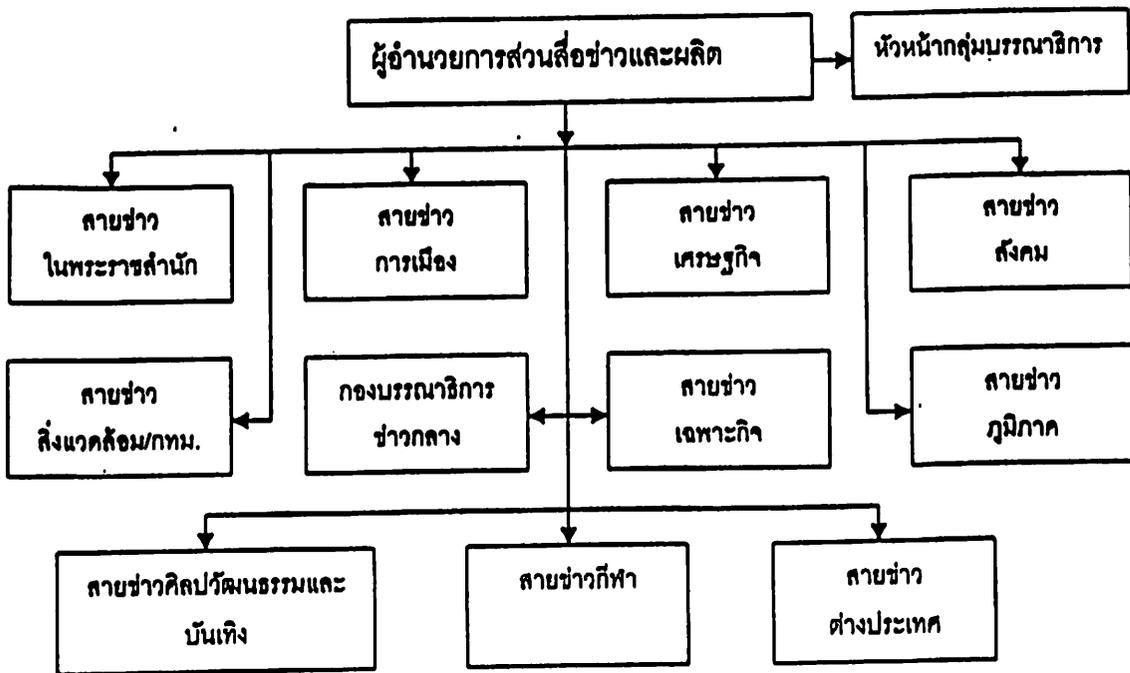
6.) จัดรายการพิเศษช่วงที่มีสถานการณ์สำคัญ

7.) ทำรายงานข่าวตามประเด็นนโยบายรัฐบาล

ปัจจุบันสวนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ดำเนินการทำข่าว 10 สาย คือ สายข่าวในพระราชสำนัก สายข่าวการเมือง สายข่าวเศรษฐกิจ สายข่าวสังคม สายข่าวสิ่งแวดล้อม/กทม. สายข่าวเฉพาะกิจ สายข่าวภูมิภาค สายข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง สายข่าวกีฬา และสายข่าวต่างประเทศ

สายการบังคับบัญชา

สวนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงาน

สวนสื่อข่าวและผลิตรายการข่าว แบ่งสายข่าวในการปฏิบัติงานข่าว ดังนี้

สายข่าวในพระราชสำนัก

การปฏิบัติงานสายข่าวในพระราชสำนัก ติดตามทำข่าวพระราชกรณียกิจ หรือพระกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการกำหนดร่วมกับสำนักราชเลขาธิการ และสำนักพระราชวัง รวมถึงภารกิจของ

ผู้แทนพระองค์ เช่น ราชเลขาธิการ นางสนองพระโอษฐ์ หัวหน้าหน่วยงานในพระบรมราชูปถัมภ์ และองคมนตรี เป็นต้น

สายข่าวการเมือง

การปฏิบัติงานสายข่าวการเมือง ติดตามทำข่าวประเด็นที่เกิดขึ้นในทางการเมือง ปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง อาทิ นโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาล การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะรัฐมนตรี การเคลื่อนไหวหรือข้อเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มประชาชน ตลอดจนความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล รวมถึงกลุ่มที่มีความเห็นต่างทางการเมือง เป็นต้น ทั้งนี้ในส่วนของบุคคลสำคัญทางการเมืองที่ข่าวการเมืองต้องติดตามทำข่าวทุกวัน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี เพื่อติดตามประเด็นข่าวทางการเมืองในแต่ละวันที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงทำข่าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจทหารและความมั่นคงของประเทศ

สายข่าวเศรษฐกิจ

การปฏิบัติงานสายข่าวเศรษฐกิจ ติดตามความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ และแนวโน้มเศรษฐกิจ ตลอดจนประเด็นปัญหา รายได้ และปากท้องของประชาชน โดยจะมีการติดตามทำข่าวของกระทรวงและหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ อาทิ กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง ตลาดหุ้น ธนาคารแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

สายข่าวสังคม

การปฏิบัติงานสายข่าวสังคม ติดตามความเคลื่อนไหวด้านสังคมไทย อาทิ เรื่องราวการดำรงชีวิตของประชาชนโรคภัยไข้เจ็บ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่างๆ การศึกษา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ติดตามทำข่าวกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

สายข่าวสิ่งแวดล้อม และ กทม.

การปฏิบัติงานสายข่าวสิ่งแวดล้อมและกทม. ติดตามทำข่าวความเคลื่อนไหวของกรุงเทพมหานคร การปฏิบัติภารกิจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร รวมถึงการติดตามทำข่าวสถานการณ์ภัยแล้ง น้ำท่วมต่างๆ รวมถึงข่าวสารด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะติดตามทำข่าวกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สายข่าวเฉพาะกิจ

การปฏิบัติงานสายข่าวเฉพาะกิจ ติดตามทำข่าวอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงหน่วยงานของ ตำรวจ อาทิสํานักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ผลงานการจับยาเสพติด ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คดีสะเทือนขวัญประชาชน การตัดสินพิพากษาคดีที่สาธารณชนให้ความสนใจ การวางนโยบายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน

สายข่าวภูมิภาค

การปฏิบัติงานสายข่าวภูมิภาค ติดตามข่าวท้องถิ่นในประเทศ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นในเมืองหลวง และจังหวัดใกล้เคียง และเป็นข่าวที่มีความสำคัญหรือมีผลกระทบต่อประชาชนในภูมิภาคหนึ่งเป็น ส่วนใหญ่ รวมทั้งบุคคลที่เป็นข่าวเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคนั้นๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด เปิดงาน สถานการณ์น้ำใน 4 เขื่อนหลัก สถานการณ์หมอกควันในภาคเหนือ เป็นต้น

สายข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง

การปฏิบัติงานสายข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง ติดตามข่าวแวดวงศิลปวัฒนธรรมทั้งจาก องค์การภาครัฐ องค์การธุรกิจ รวมทั้งภาคประชาสังคม เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาด้าน ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการติดตามรายงานข่าวด้านบันเทิงเชิงสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ภาพยนตร์ดนตรี ศิลปะ และการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในวงการบันเทิงในและ ต่างประเทศ

สายข่าวกีฬา

การปฏิบัติงานสายข่าวกีฬา ติดตามทำข่าวกีฬาทั้งประเทศและต่างประเทศ รวบรวมแปลข่าว จัดทำ วิเคราะห์ และดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวให้สอดคล้องกับความนิยมของผู้ชมรายการ

สายข่าวต่างประเทศ

การปฏิบัติงานสายข่าวต่างประเทศ ติดตามรายงานเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ภายนอกราชอาณาจักรไทย โดยดำเนินการรวบรวมแปลจัดทำ วิเคราะห์ และดำเนินกรรมวิธีต่อ ข่าวที่ได้รับจากสำนักข่าวต่างประเทศ ประสานงานกับสำนักข่าวต่างประเทศ รวมทั้งการ แลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อนำเสนอในรายการข่าว

สำหรับรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ออกอากาศทุกวันจันทร์- อาทิตย์ เวลา 17.00 น. - เวลา 20.20 น. โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 เวลา 17.00 น.- 17.30 น.ข่าว

ภูมิภาค (รอบทิศถิ่นไทย) นำเสนอข่าวท้องถิ่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ และ ช่วงที่ 2 เวลา 17.30 น. – 20.20 น. นำเสนอในรูปแบบข่าวอ่านปกติ โดยมีสัดส่วนการแบ่งรับ ดาวน์ข่าวของข่าวละข่าวดังกล่าว จากความสำคัญของข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นหลัก สถานการณ์ ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ต่างประเทศ ศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง ข่าวกีฬาและข่าวใน พระราชสำนัก ตามลำดับ โดยมีผู้ประกาศหลักประจำรายการข่าวภาคค่ำ ประกอบด้วย นางสาว ปัทมาภรณ์ หาญชาญชัย นายณัฐพงศ์ อธิภัทธานนท์ นายวีระศักดิ์ ขอบเขต

ทั้งนี้การบริหารจัดการรายการโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถบรรลุเป้าหมายในการ ควบคุมการไหลของผู้รับสารให้ได้ โดยเน้นให้เกิดการไหลของผู้รับสารในแบบไหลผ่าน (Flowthrough) และไหลเข้า(Inflow) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการไหลออก (Outflow) หรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือการควบคุมพฤติกรรมการใช้ Remote Control ทำให้ ผู้ชมติดตามชมรายการอย่างเป็นประจำต่อเนื่องด้วยความพึงพอใจ ซึ่งทั้งนี้ในบริบทการแข่งขัน ด้านรายการข่าวโทรทัศน์ที่มีการแข่งขันอย่างเข้มข้นเพื่อแย่งชิงกลุ่มผู้ชมในปัจจุบัน แต่ละสถานี จำเป็นต้องปรับตัวโดยศึกษาการจัดรายการของคู่แข่งตลอดเวลา แนวทางสำคัญที่จะทำให้เกิด ความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันด้าน รายการกับสถานีคู่แข่ง คือ ต้องเข้าใจและคำนึงถึง องค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ แหล่งที่มาของรายการและกลยุทธ์การจัด มังรายการโทรทัศน์ กล่าวคือ ในประการแรกสถานีต้องมีแหล่งที่มา ของรายการที่ดีและมีคุณภาพ นั้นหมายถึง การมี ปัจจัยนำเข้า (Input) ที่ดีนอกจากนั้นยังต้องจัดรายการที่มีอยู่นั้นลงในระยะเวลาของการออกอากาศ (Air time) ที่เหมาะสม ตรงตามลักษณะและ พฤติกรรมการรับชมของผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย นั้น ก็คือ มีกลยุทธ์การจัดมังรายการที่แย่งชิงผู้ชมจากคู่แข่งในเวลาเดียวกันที่ออกอากาศถือเป็น ลักษณะของกระบวนการ (Process) ที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอหลักการของ ทั้ง 2 ส่วน โดยขยายความให้เห็นถึงความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ (Output) เชิงบวกต่อการบริหารการจัดการรายการในการประกอบกิจการโทรทัศน์

แหล่งที่มาของรายการโทรทัศน์

รายการวิทยุโทรทัศน์เปรียบเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการที่ ผู้จัดรายการนำเสนอขายให้กับ ผู้ชมรายการ ผู้จัดการด้านรายการ จะต้องแสวงหาและเลือกสรรรายการวิทยุโทรทัศน์ที่ดีและมี คุณภาพเหมาะสมกับรสนิยมและความต้องการของผู้ชมรายการ ส่วนใหญ่ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นิคม ทาแดง และไพบูรณ์ คะเชน ทรพวรรค์, (2547 หน้า 159) การบริหารการจัดการรายการโทรทัศน์ เพื่อผล เชิงพาณิชย์ เพื่อหวังผลกำไรรายได้จากค่าโฆษณา จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้ประกอบการ

กิจการโทรทัศน์ต้องทราบถึงแหล่งที่มาของรายการเพื่อจัดหาและนำมาเสนอออกอากาศ สามารถ จำแนก แหล่งที่มาของรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ประเทศไทยได้ 7 ลักษณะ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริขล, (2551 หน้า 87)

1. รายการที่สถานีผลิตเอง เช่น รายการข่าว ซึ่งเป็น รายการที่ทุกสถานีจะต้องผลิตเอง และถือเป็นงานสำคัญที่เป็นหน้าตาของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่ง เพราะคุณภาพของข่าวแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของสถานีที่สามารถบ่งบอกถึงความมีอิสระ ความน่าเชื่อถือและอุดมการณ์ในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนและรวมถึงรายการละคร รายการสารคดี รายการเด็ก รายการเพื่อ สังคม ฯลฯ

2. รายการที่สถานีจัดซื้อหามา เป็นรายการที่สถานีจัดซื้อ มาจากต่างประเทศจากผู้ผลิต รายใหญ่ของโลกที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ เช่น รายการภาพยนตร์จากบริษัทยูนิเวอร์แซล บริษัท พาราเม้าท์ หรือบริษัทดิสนีย์ รวมถึงรายการภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์ซีรีส์ รายการสารคดีต่างๆ ซึ่ง ประเทศในเอเชียด้วยกัน คนไทยก็นิยมดูภาพยนตร์จีนฮ่องกง แต่ในปัจจุบันก็นิยมไปดู ภาพยนตร์ หรือละครของประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น

3. รายการที่ให้เช่าเวลา คือ รายการที่สถานีเปิดให้ผู้จัดหรือผู้เช่าเวลามาซื้อเวลาเพื่อนำไป ผลิตและหาโฆษณาเอง ซึ่งสถานีก็จะมีรายได้จากการให้เช่าเวลา

4. รายการถ่ายทอดสดนอกสถานี เป็นรายการพิเศษที่ทางสถานีจัดขึ้นเอง หรือรายการ สำคัญ เหตุการณ์สำคัญ เช่น งานพระราชพิธี และวันสำคัญต่างๆ ของชาติ

5. รายการที่ให้เวลาโดยไม่คิดค่าเช่า รายการที่ทางสถานี ให้ออกอากาศโดยไม่คิดค่าเช่า เวลา เช่น รายการของทางราชการ รายการดนตรีการกุศลต่างๆ หรือรายการของโทรทัศน์รวมการ เฉพาะกิจฯ

6. รายการแลกเปลี่ยน เป็นรายการที่ทางสถานีแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์กับผู้ผลิตรายการ ซึ่งจะมีสองลักษณะคือ การแบ่งผล ประโยชน์ค่าโฆษณากันตามสัดส่วน (Time Sharing) คือ รูปแบบ ที่สถานีแบ่งสัดส่วนการโฆษณากัน เป็นการร่วมลงทุนระหว่างสถานี กับผู้จัดข้างนอก โดย ทางสถานีลงทุนในเรื่องค่าเวลาออกอากาศ ในช่วงเวลานั้นและผู้จัดลงทุนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการ ผลิตรายการทั้งหมดเวลาโฆษณาที่มีทั้งหมดจากรายการก็จะแบ่งสัดส่วนกัน ไปขายเป็นแบบ 70/30 (ผู้จัดได้ 70 - สถานีได้ 30) หรือ 60/40 (ผู้ จัดได้ 60 - สถานีได้ 40) สัดส่วนการแบ่งนี้ขึ้นอยู่กับ การตกลงกัน

ลักษณะที่สองคือ การแบ่งรายได้ (Revenue Sharing) เป็น ลักษณะของการแลกเปลี่ยน แบบการแบ่งรายได้กัน หมายถึงการที่ สถานีให้ออกอากาศกับผู้จัดข้างนอกที่จะมานำเสนอรายการที่

น่าสนใจ โดยให้จ่ายเพียงราคาขั้นต่ำของค่าเวลาออกอากาศเป็นราคาประกัน อย่างเช่น รายการการ์ตูนที่ฉายช่วงเช้าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ บางสถานีอาจจะคิดเพียงค่าเช่าเวลาขั้นต่ำของช่วงเวลานั้น แต่หากรายการ นั้นสามารถทำกำไรได้มากกว่าส่วนเกินที่เป็นค่าเช่าเวลาที่ต้องจ่ายขั้นต่ำให้กับสถานีแล้ว ก็จะต้องแบ่งรายได้ส่วนเกินนั้นให้กับสถานีฯ แบบ 60/40

7. รายการที่ร่วมผลิต เป็นลักษณะที่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยใช้อยู่ เนื่องจาก สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยไม่มีงบประมาณในการผลิตรายการ จึงทำให้เกิดรูปแบบของการร่วมผลิตรายการออกมา ลักษณะแรกคือการใช้บุคลากรของส่วนผลิตรายการเข้าไปติดต่อกับหน่วยงานกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ที่มีสายสัมพันธ์ในหน่วยราชการและดึงมาร่วมผลิต โดยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันในแง่การ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานนั้น ลักษณะที่สองคือการร่วมผลิตโดยหน่วยงานนั้นอาจมีพิธีกรและมีเนื้อหาเป็นต้นทุนการผลิต และเชิญมา ร่วมผลิตรายการกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยโดยทางช่องลงทุนในเรื่องผู้ปฏิบัติงาน อุปกรณ์การผลิตและเวลาการออกอากาศ แต่ค่าตอบแทนจะไม่มีให้ เพราะถือว่าเป็นการร่วมผลิต

จากแนวทางข้างต้น สามารถตีความในการบริหารจัดการกิจการโทรทัศน์ โดยพิจารณาแหล่งที่มาของรายการ ที่ก่อให้เกิดรายได้และผลกำไรมาสู่สถานี พบว่า แหล่งที่มาของรายการที่สามารถสร้างรายได้หลักจากการโฆษณา คือรายการที่ สถานี ผลิตเอง โดยเฉพาะรายการข่าว รายการละครหลังข่าว (บางสถานีว่าจ้างผู้ผลิตรายการภายนอกทำการผลิตให้ แต่ทางสถานีมีอำนาจในการ กำกับดูแลการผลิตละครทั้งหมดโดยตรง) เพราะมีการกำหนดอัตราค่าโฆษณาของรายการประเภทนี้ไว้ในอัตราค่าโฆษณาสูงสุด และบรรจุ รายการลงในช่วงเวลาที่มีผู้ชมติดตามชมมากที่สุด หรือช่วง Prime time นั้นเอง

ดังนั้นการสร้างสรรครายการข่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทางสถานีต้องลงทุนอย่างมากในการผลิตรายการเพื่อให้มีคุณภาพสูงสุดสามารถดึงดูดความสนใจในการรับชมของผู้ชมมากที่สุดเพื่อเป็นจุดขายหลักของสถานี ส่วนในด้านแหล่งที่ มาของรายการ ที่เกิดผลเชิงบวกสร้างรายได้จากการโฆษณาในระดับรองลงมา ก็คือ รายการที่สถานีจัดซื้อหามา รายการแลกเปลี่ยนลักษณะการแบ่งผล ประโยชน์ค่าโฆษณากันตามสัดส่วน (Time Sharing) ซึ่งผู้ริเริ่มใช้คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นวิธีการประสานความร่วมมือกัน ในการผลิตและขายโฆษณาเพื่อลดความเสี่ยงในการหาผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) วิธีนี้ส่งผลดีทางรายได้ทั้งต่อทางสถานีเองและผู้จัด รายการจากภายนอกอีกด้วย ส่วนแหล่งที่มาอื่นๆ มีผลต่อการประกอบกิจการโทรทัศน์เพื่อผลเชิงพาณิชย์ไม่มากนัก เช่น รายการถ่ายทอด สดนอกสถานี รายการที่ให้เวลาโดยไม่คิดค่าเช่าแต่จะส่งผลดีในด้านภาพลักษณ์ขององค์กรสื่อโทรทัศน์ที่รับผิดชอบต่อสังคม

ขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ท่ามกลางการเกิดขึ้นของ"สื่อใหม่" ทั้งทีวีดิจิทัลและสื่อออนไลน์ ซึ่งหากดูจากเรตติ้งทีวีปัจจุบันรวมกันมีฐานผู้ชมกว่า 40 ล้านคน พิสูจน์ให้เห็นว่าทีวียังเป็นสื่อหลักเข้าถึงผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ปัจจุบันจะมีพฤติกรรมการเสพคอนเทนท์ทีวีจาก "จอที่สอง" แต่ยังเป็นสัดส่วนไม่เกิน 10% ณ เวลาออกอากาศละครแบบเรียลไทม์ จอหลักยังเป็น "จอทีวี"

สำหรับบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ในระบบทีวีดิจิทัลนั้น อาศัยข้อมูลการผลิตเนื้อหาที่ชัดเจน เพราะการเกิดขึ้นของทีวีดิจิทัลนั้นมีจำนวนช่องมากถึง 48 ช่อง ดังนั้น การผลิตเนื้อหารายการต้องมีข้อมูลลักษณะที่ชัดเจนในกลุ่มเป้าหมายหลัก ผู้ผลิตรายการต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการผลิตรายการต้องเสมือนผลิตให้ตัวเองดู มีเนื้อหาที่หลากหลาย สร้างสรรค์ สามารถพัฒนาความคิดของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เราต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทในการเป็นผู้ผลิตแล้วเราต้องเปรียบเสมือนเรากำลังดูรายการนั้นอยู่ นำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อมูลน่าสนใจต่อกลุ่มเป้าหมายหลัก สื่อสารอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ในขณะที่เดี่ยวก้นบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตรายการในระบบทีวีดิจิทัล ต้องใส่ความรู้สอดแทรกเข้าไปในรายการ ทั้งเรื่องความดีงาม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนดูรายการ ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้ผลิตรายการในระบบทีวีดิจิทัลจะเปลี่ยนแปลงได้ ต้องอาศัยการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาความอยากรู้ อยากรเห็นของกลุ่มเป้าหมายหลักที่เราต้องการผลิตรายการเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายของเราได้รับชม อีกทั้งบทบาทหน้าที่หนึ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือ การเรียนรู้เครื่องมือในการผลิตรายการรุ่นใหม่ ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลาและประสบการณ์ตรงในการผลิตรายการ กลุ่มผู้ผลิตรายการสำหรับคนรุ่นเก่าต้องเรียนรู้ทักษะการใช้เครื่องมือสมัยใหม่เพื่อผลิตรายการที่มีคุณภาพในระบบทีวีดิจิทัล แต่สำหรับผู้ผลิตรายการคนรุ่นใหม่ต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตรายการที่มีคุณภาพ เพราะเครื่องมือที่ใช้ถือว่าเป็นรุ่นใหม่และติดตลาด ดังนั้นทั้งผู้ผลิตรายการทั้งกลุ่มคนรุ่นเก่า และรุ่นใหม่ที่น่าสนใจจะผลิตรายการต้องเปลี่ยนบทบาทตัวเองในการเรียนรู้ทั้งเครื่องมือในการผลิตรายการ เนื้อหารายการที่มีคุณภาพ ไปพร้อมๆกัน

ในการผลิตเนื้อหารายการในระบบทีวีดิจิทัล ผู้ผลิตต้องศึกษาแนวความคิดของกลุ่มเป้าหมายหลักว่า ต้องการรับความรู้ประเภทไหน สนใจในเรื่องอะไร ซึ่งผู้ผลิตรายการต้องปรับแนวคิดจากการผลิตรายการแบบเดิมหรือการผลิตซ้ำๆ เจกเช่นในปัจจุบัน ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของรายการ คุณภาพรายการ การสื่อสารที่ชัดเจน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และที่สำคัญต้องไม่เป็นรายการที่ก๊อปปี้รายการอื่นมาเผยแพร่ในช่องของตัวเอง ต้องรู้จักจริง รู้ลึก รอบด้านในเนื้อหา รายการ ไม่ว่าจะป็นรายการบันเทิง ข่าว วาไรตี้ หรือสารคดี ผู้ผลิตรายการควรคำนึงถึงผลกระทบ

และที่สำคัญผู้ผลิตรายการควรจะเรียนรู้ในเรื่องจิตวิทยาของคนในสังคม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดที่จะให้ผลิตรายการสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆสำหรับการผลิตรายการที่ตรงใจกลุ่มเป้าหมายหลัก และเป็นประโยชน์สูงสุดในการผลิตรายการในระบบทีวีดิจิตอล

ผู้ผลิตรายการนอกจากจะผลิตรายการที่กลุ่มเป้าหมายเข้าใจตรงกันแล้ว ต้องสอดแทรกเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ลงไปในรายการที่ผลิตด้วย เพื่อเสริมทักษะทางการคิดของเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดของผู้ประกอบกิจการวิทยุ โทรทัศน์ที่ประมวลทีวีดิจิตอลของเด็กและเยาวชนได้ ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการผลิตรายการเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะต้องคิดว่าเด็กและเยาวชนควรจะผลิตรายการที่ ส่งเสริมวัฒนธรรม หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพความรุนแรงหรืออาจจะกระทบกระเทือนจิตใจเด็กและเยาวชนได้ ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหา ภาพ เสียง ที่ชักชวนเยาวชนไปทางที่ผิด ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียง ก็ต้องเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเช่นกัน ผู้ผลิตรายการต้องคำนึงอยู่เสมอว่าในการผลิตรายการต้องไม่ทำให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมรายการ มีความกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล ไม่ควรตั้งคำถามที่ยากเกินไป หรือคำถามที่ซับซ้อน ยิ่งเด็กและเยาวชนอายุน้อยเท่าไร ผู้ผลิตรายการต้องระมัดระวังมากเท่านั้น เพราะการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะของเด็กและเยาวชนในรายการโทรทัศน์นั้น ต้องอาศัยการผลิตรายการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่นการคิดเป็นขั้นเป็นตอน ความรู้ วิชาการ จริยธรรม คุณธรรม ทักษะการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายในสังคม และความรัก ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในส่วนของการผลิตเนื้อหารายการข่าวสารและสาระนั้น ผู้ประกอบการช่องรายการข่าวต่างมีการปรับตัวในเรื่องกลยุทธ์การผลิตเนื้อหารายการเพื่อสร้างจุดแข็งให้กับสถานีของตนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับช่องรายการข่าวและช่องรายการอื่นๆ ซึ่งจุดแข็งที่ว่านี้ คือ เนื้อหาข่าวที่มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ ด้วยเหตุนี้ แต่ละสถานีต่างลงทุนผลิตเนื้อหารายการข่าวมากขึ้น ซึ่งการลงทุนดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปแบบของการซื้อเทคโนโลยีมาผลิตรายการข่าวเอง การจ้างผลิต หรือแม้กระทั่งการซื้อเนื้อหารายการมาจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ภายหลังจากการประมูลใบอนุญาตฯ จะสังเกตเห็นว่า มีผู้ประกอบการรายใหม่จากธุรกิจอื่นที่เข้ามาแข่งขันในตลาดทีวีดิจิตอล เช่น บริษัทในเครืออัมรินทร์ ทีวี พูล เดลินิวส์ และไทยรัฐ เป็นต้น โดยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจากจำนวนผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้นนี้ น่าจะนำมาซึ่งความหลากหลายของเนื้อหาข่าวโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบเนื้อหาสาระและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่สามารถสอดรับกับความต้องการของผู้ชมได้ (สถาบันสื่อวิชาการสาธารณะ, 2557) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การแข่งขันกันผลิตเนื้อหาข่าวสารและสาระที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากจะเป็นผลมาจากจำนวนผู้ประกอบการภาคเอกชนที่

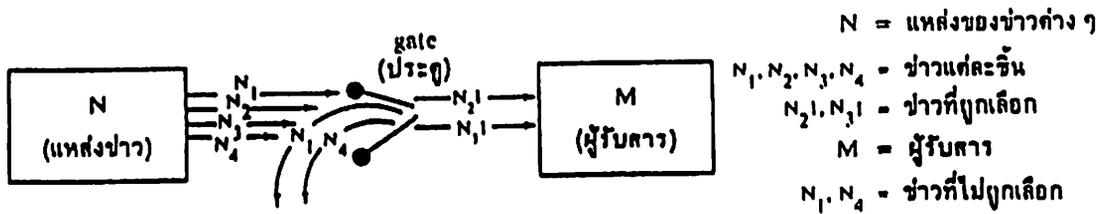
ทำช่องรายการข่าวมีจำนวนมากขึ้นกว่าแต่เดิมแล้ว ยังเกิดจากข้อกำหนดที่ระบุไว้ในประกาศ กสทช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการทางธุรกิจระดับชาติ พ.ศ. 2556 ด้วย เนื่องจากประกาศดังกล่าวได้ กำหนดให้ช่องข่าวต้องออกอากาศเนื้อหาประเภทข่าวสารและสาระเพิ่มมากขึ้น คือ เพิ่มจากร้อย ละ 25 เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเนื้อหาที่ออกอากาศทั้งหมด ในแง่นี้ การกำหนด จำนวนการแพร่ภาพดังกล่าวอาจจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ประกอบการช่องข่าวสารและสาระต้องผลิต เนื้อหาข่าวที่มากขึ้นและน่าสนใจมากขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งกับช่องข่าวและช่องดิจิทัลอื่นๆ ได้

ทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory)

จากการที่นักสื่อสารมวลชนมีหน้าที่เลือกสรร ตกแต่ง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะเสนอไปยังผู้รับสาร ซึ่งลักษณะหน้าที่เช่นนี้คล้ายกับว่าทำหน้าที่เป็น "ผู้เฝ้าประตู" (Gatekeeper) หรือบางแห่งก็เรียกกันว่านายทวารข่าวสาร หรือผู้ปิดและเปิดประตูสารซึ่งการ จะเรียกเช่นใดนั้นความหมายก็คงไม่พ้นผู้ที่คอยกั้นกรองข่าวสารเพื่อที่จะส่งผ่านสื่อมวลชน ไปยังผู้รับสารนั่นเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ "ผู้เฝ้าประตู" (Gatekeeper) นี้มาจากข้อเขียนของ เค เลวิน (Lewin, K. 1947 p.145) ซึ่งได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่างๆ อันประกอบ ไปด้วยบริเวณประตูที่ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หรือโดยวินิจฉัย ของผู้เฝ้าประตูเองว่าจะยอมให้ข่าวสารใดไหลผ่านไปได้หรือไม่ หรือข่าวสารอะไรควรจะส่งไปถึง ผู้รับสารบ้าง หรือข่าวสารอะไรควรตัดออกไปทั้งหมด ซึ่งแนวความคิดนี้เอง ได้ถูกนำมา อธิบายลักษณะการไหลของข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน หรือ เปรียบเสมือนเป็นบุคคลผู้ทำหน้าที่ปิดและเปิดประตูข่าวสารที่ยืนอยู่ระหว่างตัวข่าวสารและ ผู้รับสารจากสื่อสารมวลชน

จากแนวความคิดเรื่อง "ผู้เฝ้าประตู" ของเลวินนี้ ดี เอ็ม ไวท์ (White, D. M. 1950) ได้นำมาใช้ ในการศึกษากิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งในอเมริกา ซึ่งกิจกรรมในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์นี้มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ ผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) ซึ่งสามารถแสดงได้โดยแบบจำลองดังต่อไปนี้

ภาพ 2.2 แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ ดี เอ็ม ไวท์ (White, D. M. 1950)

ในที่นี้ N	คือ	แหล่งข่าวต่างๆ
N_1, N_2, N_3, N_4	คือ	ข่าวแต่ละชิ้น
$N_{2,1}, N_{3,1}$	คือ	ข่าวที่ถูกเลือก
M	คือ	ผู้รับสาร
N_1, N_4	คือ	ข่าวที่ไม่ถูกเลือก

แบบจำลองหรือทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่า จากต้นตอแหล่งข่าว ซึ่งในตัวอย่างข้างต้นก็คือ สำนักข่าวโทรพิมพ์ จะมีข่าวสารมากมายหลายชิ้น (N_1, N_2, N_3, N_4) ส่งมายังสำนักงานหนังสือพิมพ์ หรือสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชิ้นเพื่อตีพิมพ์หรือออกอากาศ ส่วนอีกหลายชิ้นก็อาจถูกโยนทิ้งตะกร้าไป ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกนี้จะถูกตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่ หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ชม หรือผู้ฟัง

แบบจำลองนี้พยายามชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมผู้เฝ้าประตูหรือผู้ปิดและเปิดประตูสารของสื่อมวลชนทั่วไป จากตัวอย่างข้างต้น ดี เอ็ม ไวท์ ได้ศึกษาบทบาทของบรรณาธิการข่าวโทรพิมพ์ทั่วไปในสหรัฐอเมริกา ถ้าเป็นตัวอย่างในเมืองไทย เราก็อาจจะหมายถึง บทบาทของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศทั่วไป ทำหน้าที่คอยตรวจข่าวจากเครื่องโทรพิมพ์ หรือจากเอกสารข่าวที่ส่งมาจากสำนักข่าวต่าง ๆ เช่น สำนักข่าวเอพี สำนักข่าวเอเอฟพี สำนักข่าวรอยเตอร์ หรือสำนักข่าวไทย เป็นต้น ซึ่งแต่ละวันจะมีข่าวเข้ามามากมายนับสิบนับร้อยชิ้นแต่บรรณาธิการจะทำหน้าที่คัดข่าวที่จะตีพิมพ์ หรือออกอากาศเพียงไม่กี่ชิ้นที่ตนเห็นว่าน่าสนใจเท่านั้น

แบบจำลองหรือทฤษฎีของ ดี เอ็ม ไวท์ นี้อธิบายอย่างง่าย ๆ ถึงบทบาท "ผู้ปิดและเปิดประตูสาร" หรือ "ผู้เฝ้าประตู" ของสื่อมวลชน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วอาจจะมีขั้นตอนสลับซับซ้อนกว่านี้เช่นข่าวโทรพิมพ์ที่ส่งมานั้น ก่อนที่จะส่งมาก็จะต้องมีการกลั่นกรอง มาก่อนจากบรรณาธิการสำนักข่าวนั้น ๆ หรือแม้แต่ผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวเองก็จะทำหน้าที่ "ผู้เฝ้าประตู" คือ เลือกว่าจะทำ

รายงานข่าวไหนหรือไม่ทำข่าวไหนบ้างก็ได้ และเมื่อข่าวโทรทัศน์นั้นถูกส่งมายังสำนักพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ นอกจากจะถูกคัดเลือกโดยบรรณาธิการข่าวต่างประเทศแล้ว ก็อาจจะถูกกลั่นกรองจากบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวในระดับสูงอีกทีก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้ข่าวที่ตีพิมพ์หรือออกอากาศไปยังผู้รับสารเมื่อผู้รับสารได้อ่าน ได้รับฟัง หรือได้รับชมแล้วก็อาจจะถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น เช่น สมาชิกในครอบครัว ญาติ เพื่อน ฯลฯ การถ่ายทอดโดยผู้เปิดรับสารสื่อมวลชนนี้ก็จะไปในลักษณะ "ผู้เฝ้าประตู" คือเลือกจะถ่ายทอดเพียงบางส่วนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งก็ยอมได้อีกเช่นกันจึงเห็นได้ว่าข่าวสารสื่อมวลชนมักจะไหลผ่านผู้เฝ้าประตูหรือผู้ปิดและเปิดประตูสารต่าง ๆ มากมายหลายชั้นทีเดียว นอกจากนี้ทกล่าวมาข้างต้นแล้ววิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm) กล่าวไว้ว่า Gatekeeper เป็นผู้มีสิทธิในการเปิดและปิดประตูสารต่าง ๆ ที่มีมาถึง Gatekeeper ซึ่งการสื่อสารในสังคมทุกวันนี้ Gatekeeper ก็ยังคงมีบทบาทอย่างสำคัญมากทั้งนี้เพราะ Gatekeeper เหล่านี้ได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการข่าว หัวหน้าฝ่ายข่าวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือวัฒนธรรม ผู้เขียน ผู้พิมพ์ นักวิจารณ์ หัวหน้าหน่วยงานด้านสื่อสาร ผู้จัดการโฆษณา ประธาน ครู และพ่อแม่ เป็นต้น

หน้าที่ของ Gatekeeper ไม่เพียงแต่เลือกหรือปฏิเสธสารต่างๆ ที่เข้ามาเท่านั้น Gatekeeper ยังทำหน้าที่จัดสารนั้น ๆ ให้อยู่ในรูปที่เขาต้องการตลอดจนกระทั่งกำหนดการนำเสนอข่าวสารระยะเวลาที่หน่วงเหนี่ยวข่าวสารนั้นไว้ว่าจะเสนอในช่วงเวลาใดหรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำๆ กันหรือเลือกเสนอเพียงบางส่วนเท่านั้น

Gatekeeper ผู้ซึ่งควบคุมการไหลของข่าวสารทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นก็มีนักข่าว บรรณาธิการข่าว ผู้จัดการโฆษณา ของทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์แห่งชาติและเครือข่ายสถานีโทรทัศน์ ตลอดจนสำนักข่าว อย่างไรก็ตามกรณีที่นักข่าวได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการข่าวให้ไปหาข่าว นักข่าวผู้นั้นก็จะทำหน้าที่เหมือนกับผู้เฝ้าประตูหรือผู้ปิดเปิดประตูสารเช่นกัน คือจะเป็นคนตัดสินใจในเบื้องต้นว่าจะเขียนข้อเท็จจริงในเรื่องของข่าวที่ตนหามาอย่างไร

การที่นักข่าว และบรรณาธิการข่าว จะตัดสินใจเลือกข่าวอย่างไรนั้น ข้อเขียนของ Bagdikian ได้บอกไว้ว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. หลักที่ยึดถือในการบริหาร

2. การมองโลกของความจริงและนิสัยของคน โดยมองว่าผู้อ่านต้องการอะไรและมีความปรารถนาอย่างไร

3. ค่านิยม ซึ่งยึดถือโดยกองบรรณาธิการที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีมาตรฐานทางด้านความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพ คือเขาจะเป็นผู้ตัดสินว่าอะไรที่ผู้อ่านในหมู่คณะของเขาควรจะได้รู้

4. การประเมินค่าของข่าวสาร โดยการแข่งขันของสื่อ

5. ค่านิยมส่วนตัว และนิสัยแปลก ๆ ของบรรณาธิการ เช่น ถ้าบรรณาธิการกลัวหรือไม่ชอบอะไรบางอย่าง เขาจะไม่อนุญาตให้สิ่งที่เขาไม่ชอบปรากฏอยู่ในข่าว หรือตีพิมพ์บนหนังสือพิมพ์ ในขณะที่เขาเป็นบรรณาธิการอยู่

นอกจากปัจจัยทั้ง 5 แล้ว ยังมีสิ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของบรรณาธิการอีก เช่น ปัจจัยเรื่องเวลา และเนื้อที่การเสนอข่าวสาร ตัวอย่างเช่น นักข่าวที่หาข่าวมาได้แล้ว รายงานข่าวเข้าสู่หน่วยงานของตนก็จะมีคนอื่น ๆ คือพวก rewriter เป็นผู้เฝ้าประตูอีกต่อหนึ่ง พวกนี้จะทำหน้าที่ตบแต่งข่าว จะโดยการตัดทอน ย่อหน้า ตัดบางประโยค บางคำของข่าว หรืออาจจะไม่แก้ไข ต้นฉบับข่าวที่นักข่าวคนนั้นส่งมาเลยก็ได้ แล้วก็ส่งข่าวนั้นออกไปตีพิมพ์หรือออกอากาศ แต่บางครั้งเมื่อส่งข่าวไปแล้วไม่ได้ตีพิมพ์ก็มี ทั้งนี้เพราะเนื้อที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ไม่พอ หรือเวลาในการกระจายเสียงมีไม่พอ อาจจะเป็นเพราะผู้จัดการฝ่ายโฆษณารับโฆษณาเข้ามามากจนทำให้เนื้อที่และเวลาในการเสนอข่าวไม่พอ ตัวผู้จัดการฝ่ายโฆษณานี้ก็ถือว่าทำหน้าที่เป็น Gatekeeper เช่นกัน

ทั้งนี้แนวคิดทฤษฎีทฤษฎีผู้ปิดและเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory) เป็นส่วนสำคัญในการศึกษาคำนี้ ซึ่งมีผลต่อสารที่ส่งไปยังประชาชนผู้ชมรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Media exposure)

การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่เหล่านั้น ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตน และ เพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมการสื่อสารเป็นพื้นฐานของการ ติดต่อของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก และประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม

และสังคมจะนำมาซึ่งความสับสนหรือความสับสนต่างๆจนอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ดังนั้นจึงต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหา ดังกล่าว (ยุพดี รัฐติกุลเจริญ, 2537 หน้า 3)

ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นข่าวสารยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เปิดรับมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ ชาร์ลส์ เค อัทคิน (Charles k. Atkin, 1973 p.208) ได้กล่าวว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

อย่างไรก็ตาม บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน ดังนั้นข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้ามาไปยังบุคคลจากช่องทางต่างๆนั้นมักจะถูกคัดเลือกตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร(กิติมา สุรสนธิ, 2533 หน้า 46)

การเลือกสรรข่าวสารของบุคคลเป็นสิ่งที่อธิบายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของแต่ละบุคคลว่าความแตกต่างกันทางสภาพส่วนบุคคลหรือสภาพจิตวิทยามีผลต่อการเปิดรับข่าวสาร โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ที่แตกต่างกัน

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Klapper, J.T., 1960 p.19) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้นตามลำดับดังต่อไปนี้

การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสารบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่นการเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน ก็จะชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความ เข้าใจหรือ ทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อ

ไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่าความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เชื่อว่าจะรับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไปเพราะคนเรามักเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฉะนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว นอกจากจะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไปยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าพอใจของแต่ละบุคคลด้วย

การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเองและมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งค้ำกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้ นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ไม่สบายใจขึ้น

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้น ทอดด์ ฮันท์และเบรนท์ ดี รูเบน (Todd Hunt and Brent d. Ruben, 1993 p.65 อ้างถึงในประมะ สตะเวทิน, 2541 หน้า 122) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลไว้ดังนี้

ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการ เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ ฯลฯ

ทัศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทัศนคติคือความชอบและมีใจโน้มเอียง (Preference and Predisposition) ต่อเรื่องต่างๆ ส่วนค่านิยมคือหลักพื้นฐานที่เรายึดถือเป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรจะทำหรือไม่ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคนซึ่ง ทัศนคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมายและการเลือกจดจำ

เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เรากำหนดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำ เพื่อสนองเป้าหมายของตน

ความสามารถ (Capability) ความสามารถของเราเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งความสามารถด้านภาษามีอิทธิพลต่อเราในการที่จะเลือกรับข่าวสาร เลือกตีความหมาย และเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวนั้นไว้

การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้ว เราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ลีลาในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับสารของเรานั้นส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับลีลาในการสื่อสารของเรา คือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท ดังนั้นบางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

สถานะ (Context) สถานะในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วย มีอิทธิพลตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเรา และการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไร ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนพัฒนานิสัยการรับสารอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการรับข่าวสารของเรา เราพัฒนาความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สวน (ชวัญเรือน กิติวัฒน์, 2531, หน้า 23) มีความเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีการ เปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันคือ

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาส่วนบุคคล มีแนวคิดที่คนเราแต่ละคนมีความ แตกต่าง เฉพาะตัวบุคคลอย่างมากในด้านโครงสร้างทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน การดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไม่เหมือนกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญา ความคิด ทักษะสติ ตลอดจนกระบวนการของการรับรู้ การสนใจ

ปัจจัยด้านสภาพความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากคนเรามักจะยึดติดกับกลุ่มสังคมที่ตนสังกัดอยู่เป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) ในการตัดสินใจที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใด ๆ ก็

ตาม นั้นคือ มักจะคล้อยตามกลุ่มในแง่ความคิด ทักษะ และพฤติกรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบการสื่อสาร เชื่อว่าลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ทำให้เกิดความคล้ายคลึงของการเปิดรับเนื้อหาของการสื่อสาร รวมถึงการตอบสนองต่อเนื้อหาดังกล่าวไม่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1973 p.121) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับข่าวสารของบุคคลดังนี้

ประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้รับส่งสารแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกับการประเมินสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ผู้รับสารแสวงหาเพื่อตอบสนอง จุดประสงค์ของตนอย่างหนึ่งอย่างใด ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีความสนใจแตกต่างกัน

การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือก รับสาร ความสามารถในการรับสาร ซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้ พฤติกรรมการเปิดรับสารแตกต่างกันบุคคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจ และ พฤติกรรมของผู้รับสารอารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้เข้าใจความหมายของ ข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

ทัศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือ ข่าวสารที่ได้พบ เกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนั้น

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm,) กล่าวถึงหลักการทั่วไปของการเลือกความสำคัญของ ข่าวสารว่าขึ้นอยู่กับการใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least effort) และผลที่จะได้ (Promise of reward) ซึ่งอยู่ในรูปของสูตรการเลือกรับข่าวสารดังนี้

$$\text{การเลือกรับข่าวสาร} = \frac{\text{สิ่งตอบแทนที่คาดหวัง}}{\text{ความพยายามที่ต้องใช้}}$$

จากสูตรนี้ จะเห็นได้ว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารที่ใช้ความพยายามน้อย เช่น ข่าวสารต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว สามารถเลือกรับได้ง่ายและมีสาระประโยชน์ต่อตนเอง ในการเลือกนั้น อาจมีสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น ประสบการณ์ต่างกัน ความสามารถในการประเมินสาระประโยชน์ของ ข่าวสาร ตลอดจนสภาวะทางสังคมและจิตใจของแต่ละคนด้วย

สำหรับความหมายของการเปิดรับข่าวสารนั้นแซมมวล เบคเกอร์ (Samuel L. Becker, 1972 p.98) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสารโดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารคือ

การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลที่จะแสวงหา ข้อมูลเมื่อต้องการ ให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องทั่วไป

การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือบุคคลจะเปิดรับ ข่าวสารเพื่อทราบ ข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ สนใจ หากมีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองก็จะให้ความเอาใจใส่ อ่านหรือดูหรือฟังเป็นพิเศษ

การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลที่จะเปิดรับข่าวสาร เพราะต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

สำหรับเหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจหรือตั้งใจรับข่าวสารอย่างไรจากสื่อใดนั้นมี นักวิชาการหลายท่านที่มีความเห็นสอดคล้องกันดังนี้

ไฟรด์สัน (Friedson) โรเลย์ (Riley) และฟลาวเวอร์แมน (Flowerman, 1951) มีความเห็นแนว เดียวกันว่า แรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิก ภายในสังคมจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความ สนใจเปิดรับสื่อจากสื่อต่าง ๆ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งปรากฏการณ์นี้เมอร์ตัน (Merton) ไรท์ (Wright) และวาบเลส (Waples) เรียกว่า "พฤติกรรมในการแสวงหา ข่าวสาร" นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้รับข่าวสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพทางสังคมของผู้รับสารก็เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ในเรื่องของวัตถุประสงค์ของการเลือกรับข่าวสาร หรือการบริโภคข่าวสารของผู้รับสารนั้น สรุพงษ์ โสณะเสถียร ก็ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการเลือกเปิดรับข่าวสารไว้ 4 ประการ คือ (สรุพงษ์ โสณะเสถียร, 2533 หน้า 40)

เพื่อการรับรู้ (Cognition) คือผู้รับสารต้องการสารสนเทศ (Information) เพื่อสนองต่อความ ต้องการและความอยากรู้

เพื่อความหลากหลาย (Diversions) เช่น การเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความ ไร่ใจ ตื่นเต้น สนุกสนาน รวมทั้งการพักผ่อน

เพื่ออรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึง การต้องการสร้างความคุ้นเคยหรือการ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่นการใช้ภาษาพร้อมสมัย เพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำหรือหลีกเลี่ยงคนรอบ ข้าง

การผละสังคัม (Withdrawal) เป็นการเปิดรับสื่อหรือเข้าหาสื่อ เพื่อ หลีกเลี่ยงงานประจำหรือ หลีกเลี่ยงคนรอบข้าง

แม็คคอมบ์ และ เบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979 p.51) ได้ให้แนวคิดที่ว่า โดยทั่วไป บุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสาร หรือการเปิดรับสื่อ เพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการ คือ

เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและ สังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสาร ทำให้คนเป็นที่ทันเหตุการณ์ ทันสมัย

เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของ ตนต่อสภาวะ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ชีวิตประจำวัน

เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุย กับผู้อื่นได้

เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในสังคมรอบ ๆ ตัว

อย่างไรก็ตามแม้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์ในการ การเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน และมีความต้องการในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันนั้น แต่ โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ(ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูริย์, 2544 หน้า 13) คือ

1.) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการ บริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้โดยการเลือกบริโภค สื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อม มีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป

2.) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจาก บุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)ที่จะมีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกันโรเจอร์สและชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) กล่าวว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดเกิดการยอมรับสารนั้นควรที่จะใช้การ สื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากใน กรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจนและตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจ

ยิ่งขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2525, หน้า 59)

2.1 การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประชาชนโดยตรง

2.2 การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจในทางนั้นด้วย

3.) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมา โดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงและมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม (ประมะ สตะเวทิน 2532 หน้า 99 อ้างถึงในเกศินี จุฑาวิจิตร, 2540 หน้า 135) ตัวอย่างของ สื่อเฉพาะกิจเช่น จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว คู่มือ นิทรรศการ เป็นต้น ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจนี้ ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนี้ จะเห็นได้ว่าข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญ ในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใดบุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อใด ไม่ว่าจะเป็น สื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจเท่านั้นเนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปเกินกว่าที่ ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคล แต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล, สภาพแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันยอมทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย

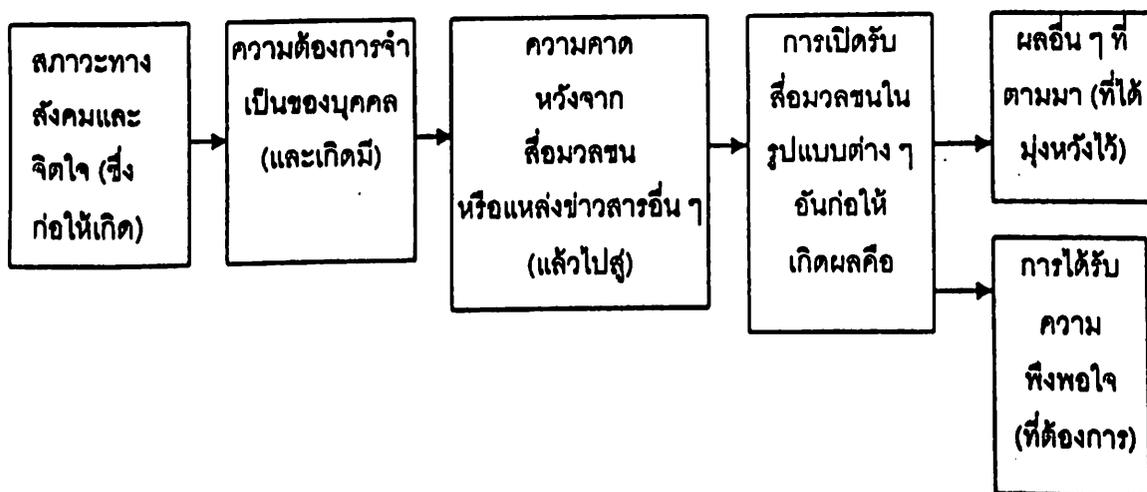
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratification Theory)

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications) นี้เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสาร แคทซ์ บลัมเบอร์ และกูริวิทซ์ (แสงรพี ภัทรกิจกุลธร, 2543 หน้า 134) อ้างอิงจาก Katz, Blumber and Gurevitch, 1974 p.115) ได้กล่าวไว้ว่าทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนั้นจะเน้นและให้ความสำคัญกับผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตัวเองเป็นหลักซึ่งการตัดสินใจเลือกรับสื่อนั้นผู้รับสารจะดูในแง่ที่ว่าคนต้องการอะไรจากสื่อใดสารประเภทไหนและสาร

นั้นตอบสนองความต้องการของตนอย่างไร ถือได้ว่าเป็นการเน้นความสำคัญของผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร โดยผู้รับสารไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น ยังต้องการการตอบสนองประโยชน์และความพึงพอใจของตนเองด้วย การศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์และสนองความพึงพอใจ เป็นการศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับสภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าว แล้วนำไปสู่การเปิดรับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อันก่อให้เกิด การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อหรือการรับสื่อของผู้รับสารในแง่ต่าง ๆ 5 รูปแบบ ดังนี้

- 1.) ความต้องการที่จะรู้ (Cognitive Needs) คือความต้องการด้านความข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิด และความเข้าใจ
- 2.) ความต้องการด้านอารมณ์ (Affective Needs) คือความต้องการด้านความคิดเห็น ความบันเทิง และความสุนทรีย์
- 3.) ความต้องการการไม่แปลกแยก (Personal Integrative Needs) คือความต้องการในการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ด้านความน่าเชื่อถือ ความสนใจ ความมั่นคง และสถานภาพของตนเอง
- 4.) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Integrative Needs) คือ ความเชื่อมั่นในการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในครอบครัว เพื่อน และคนอื่น ๆ ในสังคม
- 5.) ความต้องการที่ปลดปล่อยตัวจากความตึงเครียด (Tension Release Needs) คือ ความต้องการหนีเห และหลีกเลี่ยงความกดดันและปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยหนีไปหาสิ่งบันเทิงใจในสื่อมวลชน เพื่อลดความเครียด

ซึ่งแคทซ์ และคณะ (Katz and Others, 1974) ได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ดังนี้

ภาพที่ 2.3 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ

แคทซ์ และคณะ ได้อธิบายภาพจำลองนี้ว่า สภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ย่อมมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกัน ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่า สื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้ต่างกันออกไปด้วย ดังนั้น ลักษณะของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกัน ก็จะมี ความแตกต่างกันไป และในขั้นสุดท้าย คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อ ก็จะต่างกันออกไปอีกด้วย

ดังนั้น การศึกษาสื่อสารมวลชน ตามแนวทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ จึงมีข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกัน ดังต่อไปนี้:

1.) มนุษย์จะสนใจที่จะแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกบังคับให้อ่าน ให้ดูหรือฟัง เพราะมนุษย์เรามีทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ

2.) การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์ ย่อมมีจุดมุ่งหมาย

3.) สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่นๆอีกหลายอย่าง ที่อาจตอบสนองความต้องการรับรู้ของมนุษย์ได้

4.) มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเอง จากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆกัน (เลวี วงษ์มณฑา, 2523 หน้า 164)

นอกจากนั้น (Palmgreen และคณะ, 1985 อ้างถึง อนุชิต มุราทิพย์, 2542 หน้า 14) ได้สรุปสมมุติฐานการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจอย่างรวบรัดไว้ว่า ผู้รับสารมีความกระตือรือร้น (Active) ดังนั้นการใช้สื่อของผู้รับสารส่วนใหญ่จะถูกมองว่า ผู้รับสารมีเป้าหมาย (Goal Directed) ซึ่งจะมีการแข่งขันกับแหล่งอื่นๆในการได้มาซึ่งการตอบสนองของความพึงพอใจและเมื่อผู้รับสารเชื่อมโยงความต้องการ (Needs) ของตนในการเลือกใช้สื่อ การบริโภคสื่ออาจบรรลุความพึงพอใจได้แตกต่างกันถึงแม้ว่าเนื้อหาสื่อเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถใช้ในการพยากรณ์ความพึงพอใจได้อย่างถูกต้องเนื่องจากคุณลักษณะของสื่อ (Media Characteristics) จะเป็นตัวกำหนดระดับความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความต้องการ (Needs) ในแต่ละครั้งแตกต่างกันและเนื่องจากความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองนั้นมีจุดเริ่มต้นที่เนื้อหาสื่อ การเปิดรับหรือไม่เปิดรับสื่อหรือสถานการณ์ทางสังคมที่มีการเปิดรับสื่อเกิดขึ้น

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจนี้อธิบายว่า นอกจากความต้องการพื้นฐาน 5 ประการที่มาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้กล่าวไว้ อันได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการ ความนับถือ และความต้องการความสำเร็จแล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่งคือ ความต้องการมีความรู้ความเข้าใจ ความต้องการที่จะรู้เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์แสวงหาข่าวสารต่าง ๆ และเข้าใจสภาวะแวดล้อม

ของตนเอง ความต้องการที่จะเรียนรู้นี้เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์จะเรียนรู้จากการอยู่ในสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2543 หน้า 74) ได้กล่าวถึงแนวทางการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารไว้ดังนี้

1.) การวิเคราะห์แบบแผนการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารนั้นอาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อ (Functionalism) เพียงแต่ว่าแทนที่จะตอบคำถาม ว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ได้เปลี่ยนมาเป็นมุมมองด้านปัจเจกบุคคลว่าแต่ละคนใช้ สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไรบ้าง โดยมักเรียกผู้รับสารว่า User แทนการเรียกว่า Receiver หรือ Audience

2.) แนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อว่าการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้นมีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพการงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์ เพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการลงมือทำ เป็นต้น และเมื่อมีความตั้งใจแน่นอนแล้ว การเข้าไปใช้สื่อจึงมิใช่กิจกรรมที่กระทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากเป็นกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน รวมถึงภายใต้สภาวะการแสวงหาข่าวสารนี้สื่อมวลชนมีช่องทางเลือกเดียวของบุคคล แต่เป็นเพียงตัวเลือกตัวหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกอื่นๆ นอกจากนี้ทิศทางการแสวงหาและใช้สื่อ ประเภทใดนั้นจะเกิดจากความต้องการของบุคคลเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวจึง เปลี่ยนแปรมาเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลเลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ

(รัชฎา ขวัญดี, 2544 หน้า 26 อ้างอิงจาก McCombs and Backer, 1979) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของ การใช้สื่อเพื่อความพอใจและความต้องการว่าบุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อความความต้องการดังนี้

1.) ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชนเพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์เพื่อความทันสมัย รู้ว่าจะอะไรมีความสำคัญและควรเรียนรู้

2.) เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนเอง ต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบๆตัว

3.) ความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุย (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่สามารนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้

4.) ความต้องการการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว

5.) ความต้องการเสริมความเห็นหรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)

6.) ความต้องการความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

นอกจากนี้ เวเนเนอร์ Wenner, 1985 p.175 (อ้างถึง ปุญดาภิภา จารุสกุล, 2554 หน้า 24) ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้ และนำมาสร้างแผนที่แสดงความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

1.) การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratifications) เพื่ออ้างอิง และใช้เป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม โดยมีรูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมาเป็นการติดตามข่าวสาร (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยแนะนำพฤติกรรม และช่วยในการตัดสินใจ (Decision Utility) หรือเพื่อช่วยในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2.) การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratifications) ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ

3.) การใช้ประโยชน์ของข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para-Social Gratifications) หรือเพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การชื่นชมหรือยึดถือผู้ประกาศข่าวเป็นแบบอย่างพฤติกรรม

4.) การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์หรือเพื่อปกป้องตัวเอง (Para-Social Gratifications) เช่น เป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอื่น ๆ

แคทซ์ และคณะ Katz & Others, 1974 หน้า 46 (อ้างถึงจรินทร์ ธนาศิลป์กุล, 2545 หน้า 14) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจและสร้างมาตรวัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมมนุษย์ (The Social and Psychological Needs) และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้น โดยมีองค์ประกอบ 3 อย่างได้แก่

1.) Mode คือลักษณะของความต้องการ อาทิ

1.1 ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น (Strengthen)

1.2 ต้องการให้ลดน้อยลง (Weaken)

1.3 ต้องการให้ได้มา

2.) Connection คือจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลต่อสิ่งภายนอก ได้แก่

2.1 เพื่อรับข่าวสาร ความรู้ (Information)

2.2 เพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์ (Gratification)

2.3 เพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ (Credibility and Confidence)

2.4 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์(Contact)

3.) Referent คือบุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์ต้องการเชื่อมโยงการติดต่อไปสู่ ได้แก่

3.1 ตนเอง(Self)

3.2 ครอบครัว(Family)

3.3 เพื่อนฝูง(Friend)

3.4 ผู้ปกครอง สังคม (State and Society)

3.5 ชนบประเพณี วัฒนธรรม (Traditional and Culture)

อย่างไรก็ตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนี้ได้กำหนดขึ้นเพื่ออธิบายถึงกระบวนการรับสารตามกระบวนการสื่อสารมวลชนและอธิบายถึงการใช้สื่อมวลชนของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง แต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมาย มีความพอใจ สนใจ มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยปัจจัยหลายประการและเหตุผลต่างๆ

ทฤษฎีแบบจำลองกระบวนการรับสารของบุคคลในด้านการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการของบุคคลมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นดังนี้

1.) ผู้รับสารจะมีลักษณะเป็นผู้กระทำ การแสวงหาข่าวสารโดยใช้สื่อจะมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นและมีการคาดหวังผลไว้แล้ว ความคาดหวังผลที่ได้รับจากสื่อจะมากขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

2.) ให้ความสำคัญกับผู้รับสารเป็นหลักในการศึกษา โดยพิจารณาการเลือกใช้สื่อของผู้รับสารว่ามีความต้องการอย่างไร ไม่ได้มองแค่ที่สื่อมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมต่อผู้รับสารแต่เพียงด้านเดียว

3.) การศึกษาโดยการเปรียบเทียบว่าผู้รับสารจะแสวงหาความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อหรือจากแหล่งอื่นๆนั้นเพื่อสนองความต้องการ

4.) บุคคลแต่ละคนสามารถอธิบายถึงความสนใจหรือแรงจูงใจของตนเองได้ในเรื่องต่างๆโดยมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

5.) มนุษย์ทุกคนถือว่าเป็นปัจเจกชนที่มีความต้องการส่วนตัว พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความต้องการ (Needs) ซึ่งความต้องการของแต่ละคนจะมีที่มาต่างกัน พฤติกรรมการรับ

สื่อมวลชนของบุคคลเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลนั้นๆ และ
ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากสถานการณ์ทางสังคมของเขา

สรุปได้ว่าบุคคลจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อก็เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล โดยบุคคลจะ
เป็นผู้กำหนดว่าตนต้องการได้อะไรจากสื่อ ซึ่งจะพิจารณาจากความพึงพอใจและประโยชน์ที่จะ
ได้รับจากการสื่อสารนั่นเอง และมักจะแตกต่างกันไปตามความต้องการ คุณประโยชน์ ลักษณะ
ของบุคคล ประสบการณ์ และสภาวะแวดล้อมทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการข่าว
ภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ผู้ทำวิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการศึกษาดังต่อไปนี้

วิวัฒน์ เวชประสิทธิ์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ชมต่อการรายงานข่าว
ภาคค่ำทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ผลวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิง มีอายุ 15-25 ปี การศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียน นักศึกษา มี
รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท โดยรับชมข่าวภาคค่ำที่บ้าน/ที่พักอาศัยร่วมกับบุคคลอื่นใน
ครอบครัว ใช้ระยะเวลาในการชม 30-60 นาที และน้อยกว่า 30 นาทีสลับกันไปมา กับรายการช่อง
อื่น และพบว่ากลุ่มผู้ชมที่ศึกษาปัญหาดังกล่าวชมข่าวภาคค่ำทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
เป็นประจำมีจำนวนน้อย ส่วนผู้ชมจะชมทุกวัน และชมจนจบข่าว

ผลวิจัยยังพบว่ากลุ่มผู้ชมให้ความสนใจข่าวบันเทิงมากที่สุด และเห็นว่าควรเสนอข่าว
โทรทัศน์ในรูปแบบรายการข่าวประจำวันที่มีเนื้อหาหลากหลาย มีการใช้ภาพประกอบข่าวทำให้
มองเห็นภาพชัดเจนเข้าใจง่ายโดยผู้ดำเนินรายการที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหา
ข่าว และใช้เวลาเสนอข่าวประมาณ 61-120 นาทีดีที่สุด โดยให้รูปแบบรายการสนทนาข่าวน่าชม
มากกว่ารูปแบบอื่น และควรแบ่งการนำเสนอข่าวภาคค่ำเป็นสองช่วงเวลาเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้
มากขึ้น โดยผู้ชมมีความพึงพอใจเนื้อหาข่าว การเขียนข่าวและการใช้ภาพประกอบข่าวทำให้เข้าใจ
ประเด็นข่าวเนื้อหา ความหมายของข่าวได้อย่างชัดเจนมากกว่าการเสนอข่าวภาคค่ำในรูปแบบอื่น

นภาพร ช่างกล (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการนำเสนอ
ข่าวในประเทศของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ผลวิจัยพบว่าประชากรที่มีเพศ การศึกษา
อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์

การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไม่แตกต่างกันและการเปิดรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์ (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจข่าวสารจากรายการโทรทัศน์ และมีความต้องการข่าวสารจากรายการโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยข่าวสารที่จำเป็นต้องใช้ 5 อันดับแรก คือ ข่าวการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ต่างประเทศและข่าวกีฬา โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเชื่อถือข่าวโทรทัศน์แต่มีความเห็นควรปรับปรุงรายการข่าวโทรทัศน์ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งด้านเนื้อหาของข่าว ประเภทและปริมาณข่าว วิธีการนำเสนอ ตลอดจนการอ่านข่าวของผู้ประกาศข่าวให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ส่วนพฤติกรรมการรับชมข่าวโทรทัศน์นั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน รับชมรายการข่าวไม่ประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 50.6 ส่วนอีก 49.4 ชมเป็นประจำทุกวัน สาเหตุที่ไม่สามารถชมข่าวได้ทุกวัน เนื่องจากเดินทางกลับบ้านไม่ทันเวลาการนำเสนอข่าว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชมข่าวโทรทัศน์พร้อมกับสมาชิกในครอบครัว ส่วนพฤติกรรมขณะชมรายการข่าวส่วนใหญ่จะกดปุ่มสลับไปมาเมื่อมีโฆษณา รองลงมาจะเลือกชมเฉพาะข่าวบางประเภทที่ชอบ และส่วนน้อยจะเปิดชมเพียงช่องเดียวตั้งต้นจนจบรายการ

นอกจากนี้ ผลวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้) ที่แตกต่างกันมีความต้องการข่าวสารจากรายการข่าวโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้แก่เพศและรายได้ที่แตกต่างกัน มีความเชื่อถือข่าวโทรทัศน์ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความเชื่อถือข่าวโทรทัศน์แตกต่างกันและพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวโทรทัศน์แตกต่างกัน

กมลเทพ จิตเฉลิมชัยพันธุ์ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ชมต่อรายการเล่าข่าวทางโทรทัศน์ ผลวิจัยพบว่าความจำเป็นของผู้ชมรายการเล่าข่าวและผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติรวมทั้งผู้ชมรายการเล่าข่าวมีคะแนนความเข้าใจสูงกว่าผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และความคิดเห็นระหว่างผู้ชมรายการเล่าข่าวและผู้อ่านหนังสือพิมพ์แตกต่างกันในบางประเด็นข่าว

ศุภศิลาปี กุลจิตต์เจือวงศ์ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมชาวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 ของประชาชนในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เปิดรับชมชาวภาคค่ำทุกวัน (7 ครั้ง/สัปดาห์) จะเปิดรับชมในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 19.40-20.30 น. ระยะเวลาในการเปิดรับชมชาวภาคค่ำ (วันจันทร์-วันศุกร์) จะเปิดรับชมชาวภาคค่ำ 60 นาที และ 30 นาที ส่วนระยะเวลาในการเปิดรับชมภาคค่ำ (วันเสาร์-วันอาทิตย์) จะเปิดรับชมชาวภาคค่ำ 60 นาที ลักษณะการรับชมชาวภาคค่ำ พบว่า ประชาชนส่วนมากเปลี่ยนช่องชมโดยสลับไปมากับช่องอื่น รองลงมาคือ ชมตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่เปลี่ยนช่อง ความพึงพอใจที่มีต่อการรับชมชาวภาคค่ำพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผู้ดำเนินรายการ ด้านเนื้อหารายการ และด้านรูปแบบ รายการ ส่วนการใช้ประโยชน์จากการรับชมชาวภาคค่ำ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายละเอียด ด้านการใช้ประโยชน์ พบว่า ทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก

ชินษฐา อมรเมศวรินทร์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชมความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่มีต่อชาวภาคค่ำสำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ผลวิจัยพบว่าผู้ชมชาวภาคค่ำ สำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมที่แตกต่างกัน และผลวิจัยยังพบว่าผู้ชมชาวภาคค่ำ สำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรับชมแตกต่างกันไปทั้ง เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านประชากรของ (ยุบล เบญจรงค์ิจ, 2543, หน้า 56) ที่เชื่อในความคิดที่ว่าคนมีคุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย การสื่อสารก็จัดเป็นพฤติกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อนุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมต่างๆ ไปแตกต่างกันด้วยสำหรับความพึงพอใจผู้ชมชาวภาคค่ำสำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ของผู้ชม ผลวิจัยพบว่า "ความพึงพอใจผู้ชมชาวภาคค่ำ สำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ของผู้ชม" นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจจากการรับชมชาวภาคค่ำสำนักข่าวไทย ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์สูงการใช้ประโยชน์จากการรับชมชาวของผู้ชมก็จะสูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการวิเคราะห์การใช้ความพึงพอใจของผู้รับสารของ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547, หน้า 44) โดยส่วนใหญ่ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น มนุษย์มีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้น เมื่อมีความตั้งใจที่แน่นอนดังกล่าว การเข้าไปใช้สื่อจึงไม่ใช่กิจกรรมที่กระทำอย่างไร้เป้าหมาย แต่เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์แน่นอน

โดยผู้รับสารเป็นผู้แสวงหาและเลือกใช้สื่อต่างๆ ที่มีอยู่ซึ่งการจะใช้สื่ออะไรนั้น เกิดจากความ
ต้องการของบุคคล และความต้องการดังกล่าวจะแปรมาเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลเข้าหาการ
ใช้สื่อประเภทต่างๆ ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อหรือผู้รับสาร คือ สภาพทางสังคมและ
ลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร ทำให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันไป และความต้องการ
และความคาดหวังการใช้สื่อของผู้รับสาร ที่แตกต่างกันทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละ
ประเภทจะสนอง ความพึงพอใจได้แตกต่างกัน